

SLOVENSKI NAROD.

„Slovenski Narod“ velja:

v Ljubljani na dom dostavljen:	v upravnistvu prejeman:
celo leto K 24—	celo leto K 22—
pol leta 12—	pol leta 11—
četrt leta 6—	četrt leta 5-50
na mesec 2—	na mesec 1-90

Dopisi naj se frankirajo. Rokopisi se ne vračajo.
Uredništvo: Knaflcova ulica št. 5 (v pritličju) levo, telefon št. 34.

Inzaja vsak dan svojo izvenredno modeljo in pravnike.
Inserati veljajo: peterostopna peti vrsta za enkrat po 14 vin., za dvakrat po 12 vin., za trikrat ali večkrat po 10 vin. Parte in zahvala vrsta 16 vin. Poslano vrsta 20 vin. Pri večjih insercijah po dogovoru.
Upravištvu naj se pošiljajo naročnine, reklamacije, inserati itd. to je administrativne stvari.
Posamezna številka velja 10 vinarjev.
Na pismena naročila brez istodobne vpslatve naročnine se ne ozira.
„Narodna tiskarna“ telefon št. 83.

„Slovenski Narod“ velja po pošti:

za Avstro-Ogrsko:	za Nemčijo:
celo leto K 25—	celo leto K 30—
pol leta 13—	pol leta 13—
četrt leta 6-50	četrt leta 6-50
na mesec 2-30	na mesec 2-30

Vprašanjem glede inseratov se naj priloži za odgovor dopisnica ali znakna.
Upravištvu (spodaj, dvorišče levo), Knaflcova ulica št. 5 telefon št. 83.

Nemške skrbi.

Nemci so porabili mir božičnih dni za vsakovrstna razmišljanja o svoji bodočnosti. Bodrilo jih je pri tem spoznanje, da jim je njihovo stoletno tiranstvo nad Slovani pridobilo vso tisto »ljubezen«, ki jo zaslužijo in zdi se, da jih navdajajo teške skrbi, kako urediti vprašanja, od katerih so odvisni vsi njihovi dalekosežni cilji.

Propad Turčije pomeni za nemško-madžarsko politiko, ki je tudi oficijalna politika avstrijsko-ogrsko monarhije strašen udarec, zakaj s Turčijo vred so se podrli vsi temelji nemško-madžarske politike. Smoter te politike je bil vedno, slabiti balkanske Slovane kolikor mogoče in vzdrževati Turčijo toliko časa, da bo mednarodni položaj dopustil aneksijo zapadnega dela Balkana do Soluna, s čemur bodo tudi balkanski Slovani zapadli tisti žalostni usodi, ki jo je nemško-madžarsko tiranstvo pripravilo avstro-ogrskim Slovanom.

Ta politika je napravila bankrot. Pri Kumanovem in Lozengradu, pri Skoplju in Lule-Burgasu je bil tej politiki izkopen grob. Sicer so v državi avstrijski še mogočni faktorji, ki se nečejo sprijazniti z nastalimi premenami na Balkanu in rožljajo še vedno z orožjem — glej »Armee-Zeitung« — četudi morda bolj zaradi svojih borznih spekulacij, kakor iz skrbi za prihodnost monarhije, toda v obče prevladuje spoznanje, da je treba dati slovo dosedanjemu stališču in dobiti novo popolnoma drugačno podlago zunanji politiki.

Že nekaj časa sem je v raznih listih čitati ne preveč globokomna razmišljanja o novih smotrih avstro-ogrsko zunanje politike. Začelo se je to že med delegacijskim zasedanjem, vendar se je tistim govorom poznalo, da se merodajni krogi še sami niso prav orijentirali in si niso na jasnem, kaj naj zahtevajo in za čem naj streme. Od tedaj pa so se polagoma izkristalizirale iz nemških možgan različne konkretne ideje, ki jih je naposled nepoznan »državnik« obrazložil v graške »Tagespošte« božični številki.

Reči se mora, da so si Nemci prav enostavno in priprosto prikrojili svoj novi zunanjepolitični pro-

gram. Če smemo verjeti ostrim članom francoskih in italijanskih listov, je ta novi program tudi že postal program oficijalne avstro-ogrsko politike in se ravno sedaj vrše dotične diplomatske operacije. Vsebine tega programa, pojasnjuje »Tagespošt« državnik s hvalevredno odkritosrčnostjo. Ta državnik pravi, da hoče Avstrija krepko pénétration pacifique, ki ji zagotavlja prvenstvo med balkanskimi državami in ki naj jo ustvari kolikor mogoče tesna politična in gospodarska ententa. V domači govorici pomeni to, da zahteva Avstrija, naj bi se balkanske države podale v politično in gospodarsko odvisnost Avstrije. »Tagespošt« državnik tudi prav nič ne prikriva, kake uspehe si obeta od take uredbe razmer. Avstrijski Nemci in Madžari bi imeli na Balkanu bogate dohodke, vpliv Rusije na Balkan bi bil uničen in za slučaj, ko pride do rešitve vprašanja o gospodstvu nad Sredozemskim morjem, bi šel slovanski Balkan v boj za germansko nadvlado.

Take načrte so si napravili Nemci in kakor smo že prej rekli, se zdi, da je avstrijska diplomacija že na delu, da bi te načrte uresničila. Lahko tudi dostavimo, da se je tega dela lotila s sredstvi, ki bodo še poglobili presrečna čustva, katerih plamt ves Balkan.

Kake uspehe bo rodilo to prizadevanje, se pokaže najbrž že v prihodnjih tednih. Ruski pregovor pravi: Durnoj mir lučše horošoj vojny.

Morda se avstrijski politiki res posreči, da doseže vsaj nekaj tega, kar je postavila v svoj program, morda bo ta politika dosegla tudi kak triumf — stalni bodo ti uspehi samo tedaj, če bo Avstrija mogla ustvariti interesno edinstvo med njo in med balkanskimi državami. Izsiljeno prijateljstvo bo trajalo samo do — prve prilike se ga otreši.

»Tagespošt« državnik uvideva, česar doslej avstrijski Nemci niso hoteli uvideti, da je prijateljsko razmerje z balkanskimi državami samo tedaj mogoče, če se premene tudi notranje razmere v Avstriji. Ta državnik pravi: V Avstriji in na Ogrskem se moramo naučiti pojmiti, da obstoji v monarhiji jugoslovansko vprašanje, ki ima svojo mednarodno stran in nevarnost. Na notri,

ne na ven vladati, to mora biti deviza. Dinastična vernost, historični razvoj in vsakovrstno prepleteni interesi so močne vezi. Trajno pa ne zadostujejo. Politična polnopravnost in svoboda, varnost narodnega, kulturnega in gospodarskega razvoja spadajo zraven kot dalnje vezilo.

»Tagespošt« državnik reklamira rešitev narodnostnega vprašanja za avstrijsko-ogrsko monarhijo kakor to delajo tudi drugi politiki. V »Tagespošti« sta se poleg rečenega državnika oglašila kar še dva nemška politika v tej stvari. Če se pregleda vse, kar se je pisalo in govorilo o tem problemu in kar se zdaj zopet piše in govori, se spozna le eno: Nemci iščejo formulo za rešitev narodnostnega problema, iščejo jo z očitno nervoznostjo, kakor bi stali Srbi že pred Siskom, a — ne najdejo nič pametnega.

»Tagespošt« državnik priporoča Nemcem, da morajo ti vzeti vodstvo jugoslovanske politike v roke, da se ta politika ne bo delala brez njih in proti njim. Tudi celovski Dobernig se je oglašil v isti številki »Tagespošte«; od tako majhnega inteligenta kakor je dolgokraki Dobernig seveda ni pričakovati, da bi povedal kaj boljšega; naklepal je nekaj banalnosti, da bodo Nemci naredili konec vseslovanskim stremljenjem v državi in zunaj nje, sicer pa da so in hočejo ostati vodilni narod v monarhiji. Oglašil se je dalje nemški poslanec Lodgman, ki ga tudi skrbi vseslovanska misel in premišljuje, kako bi jo naredil za državo in za nemštvo neškodljivo. Mož ubira sicer jako radikalnemške struje, a se razlikuje od Doberniga že po tem, da ima vsaj nekoliko idejo, kaj hoče.

Ne izplača se, jemati v pretres te nemške načrte. Njih vrednost tiči le v tem, da so dokaz, kake pregla-vice dela nemštvo narodnostni problem zdaj, ko se na Balkanu začelo vstajenje slovanstva. Formulo iščejo, seveda ne formule za rešitev problema, ampak formulo, kako bi nemškemu in madžarskemu tiranstvu nad Jugoslavi zagotovili obstanek tudi za prihodnost. Način bi radi našli, da bi postali Slovani prostovoljni tlačani nemštva in njegovih roparskih ciljev, hlapi nemškega gospodarskega in kulturnega zavojevanja in landsknehti pangermanskega imperijalizma. »Nemci naj

vzamejo vodstvo jugoslovanske politike v roke« pravi »Tagespošt« državnik. Z ljudmi takih blodenj niti govoriti ni moči.

Naj torej Nemci kujejo naklepe in se vdajajo vsakovrstnim fantazijam kakor se jim zdi; Jugoslavi se danes vse drugače kakor kdaj poprej zavedajo svoje veljave za državo in tudi svoje moči ter si bodo znali izvojevati kar jim gre.

Zadoščenje za Prochasko.

Avstrijska konzula Prochaska in Tahy se vrnete prihodnje dni na svoji službeni mesti v Prizrenu in v Mitrovici. Pri ti priliki bo oddelek srbskega vojaštva salutiral avstrijski zastavi pred dotičnima konzulatoma in bo s tem slavnostjo zaključena afera, ki spada med najbolj žalostne epizode, kar jih je rodila balkanska kriza.

Več tednov se je bilo bati, da zaradi konzula Prochaska nastane vojna. Kaj se je vse pisalo o tej stvari! Da je Prochaska umorjen, da je skopljen, da je avstrijska zastava ponesnažena Ministrstvo zunanjih del je že več tednov poznalo golo in suho resnico, pa ni prišlo z njo na dan, pač pa je »literarni oddelek« zunanje ministristva razširjal o tej stvari vedoma neresnične vesti.

Zdaj šele je ministristvo v detajlih objavilo, kaj so Srbi zagrešili. Ministrstvo navaja naslednje pregreške srbske armade proti avstrijskemu konzulu Prochaski:

1. Da je srbska patrulja prišla konzularnega poštnega sla in mu odvzela pošto; 2. da je srbsko vojaštvo cerniralo konzulatni poslopji v Prizrenu in v Mitrovici in to vzdrževalo več dni tako strogo, da je bilo konzuloma nemogoče izpolnjevati njih poše; 3. da je bil 24. novembra aretirani in dva dni zadržan honorarni uradnik konzulata v Prizrenu Bekir Sami Effendi; 4. da je srbsko vojaštvo vzlic opetovanim ugovorom preziralo varstveno in asistenčno pravico avstrijskega konzula pri opetovanih preiskavah v katoliški cerkvi v Prizrenu, ki stoji pod avstrijskim protektoratom.

To je vse! In zaradi tega taka, več tednov trajajoča gonja, ki bi bila lahko provzročila strahovito voj-

ska in spravila narode v največjo nesrečo.

Poslanec prof. Masaryk, ki je bil opetovano v Belgradu in se je na licu mesta informiral stvari, poroča v »Času« o Prochaskovi aferi to-le:

Srbski vladi je Prochaskovo delovanje od prej znano in ve, kako živahno je agitiral v Albaniji predno se je vojska začela. V Belgradu pa se niso brigali, kaj se godi v Prizrenu, dokler niso Srbi tja prišli. Dotlej je Prochaska brez dvoma deloval po naročilu svoje vlade; belgrajska vlada se je bavila samo s tem, kar se je zgodilo po zasedenju mesta. Najvažnejši vzroki afere so konzulove pritožbe, zaradi katerih se je avstrijska vlada pritožila v Belgradu. Ena pritožba pravi, da so se srbski vojniki v Prizrenu napram katoliškemu duhovniku nespodobno vedli, in mu baje s smrtjo grozili, da so vdrli v katoliško cerkev in v hišo usmiljenih sester, da bi tam iskali orožje. Konzul Prochaska se je pri tem skliceval na to, da stoji katoličani Albanije pod protektoratom Avstrije. Kot satisfakcijo je zahteval konzul Prochaska, da ga mora oficir, ki je vodil tišti vojaški oddelek prositi za odpustčenje. Proti tej pritožbi pa stoji pričevanje dotičnega katoliškega duhovnika samega, ki izjavlja, da se mu absolutno ničesar ni zgodilo, oficirji da so stopili samo v cerkev in v drugi k cerkvi spadajoče lokale, da vidijo, če ni tam orožje skrito. Druga konzulova pritožba pravi, da so srbski vojniki vzeli poštnemu slu konzulovo korespondenco in pa revolver, ki ga je imel pri sebi. Ta slučaj se na Dunaju ostreje presoja, a treba je do-gnati, če je po mednarodnem pravu res tako težak in če se podobni slučaji niso zgodili med nemško - francosko vojsko in kako se jih je takrat poravnalo. Nadalnja pritožba se tiče tega, da so srbski vojniki odpeljali ponija, ki se je pasel in o katerem so kmetje rekli, da je konzulova last. Srbi pripominjajo temu, da vojaštvo vendar ni moglo brezpogojno verjeti albanskim kmetom.

Ko je konzul Prochaska zapustil Prizren, so se zgodile proti njemu demonstracije, katerih so se udeležili tudi katoličani. Srbski diplomatje pripisujejo temu dogodku važnost, vendar opozarjajo, da so demonstracije lahko veljale tudi tisti dvomljivi ženski, ki je bila v konzulovi družbi.

LISTEK.

1912.

Retrospektiva V. V.
(Dolje.)

Na Francoskem se je začelo leto z veliko izpremembo v kabinetu, posledico dogodkov v Maroku, kjer se je uprlo domače prebivalstvo. Ta izprememba pa je deloma tudi posledica spora s Španjo. V Maroku niti do konca leta ni nastopil popolen mir in do ure tudi še spor med Francoskim in Špansko ni popolnoma poravnal. V spor je posegla tudi Anglija ter je poslala pred Agadir svojo vojno ladjo. Sultan Muley Hafid v Fezu se ni čutil več varnega pod francoskim protektoratom in res je prišlo v Fezu do revolucije. Protektorat nad Marokom so nato Francozji kratkotalno molče odpravili in zasedli Fez in vsa druga večja mesta. Francoskim četam je poveljeval general Liaty. Začetkom januarja, ko je bil odprt francoski parlament, je prišlo do spora med zunanjim ministrom De Selvesom in ministrskim predsednikom Caillauxom, čegar posledica je bila demisijska celokupnega kabineta. Nastopilo je nato »ministri-

stvo najslavnejših mož« od Gambet-tovih časov, ministristvo Poincaré. Sredi meseca aprila je umrl predsednik francoske zbornice Brison. Po leti je bila sprejeta nova volilna reforma za Francosko. Zlasti pomembna so bila za razvoj svetovnih dogodkov potovanja francoskih državnikov, mornariškega ministra Del-casseja in ministrskega predsednika Poincaréja v Petrograd, ter so bila ta potovanja brez dvoma v zvezi s premestitvijo celega francoskega vojnega brodogoja v Sredozemsko morje meseca septembra, kar je obenem znamenje ozkih stikov med državami tripelentente. Omeniti moramo tudi bombne atentate na avtomobile in obleganje Garnierja in Valeta v Nogens sur Marne.

V Rusiji se je zaključila škandalozna afera čenstohovskega samostana. Lakota je zavladala v guberniji Samara. Četrta gosudarstvena duma je pričela svoje delo ravno v najkritičnejšem času za celo Evropo. Med vojno Turčije in Italije je bil odpoklican iz Carigrada ruski veleposlanik Carikov in je prišel na njegovo mesto Giers, znamenje, da je Rusija vedela, kaj se pripravlja na Balkanu. Tudi Sasonovo potovanje v London in Pariz je bilo v zvezi s pripravljajočimi se dogodki. Med italijansko-turško vojno je imela Rusija mnogo opraviti v kavkaških provincijah in v Perziji. Med četimi bivšega perzijskega šaha Mohame-

da Alija in perzijskimi vladnimi četami je namreč opetovano prišlo do krvavih spopadov. Tudi Turčija je nadaljevala v Urmiji s svojo agresivno taktiko. Rusija je zasedla Tebris, Mešed in mesta ob Urmijem jezera, in skoro bi bilo prišlo do razdelitve Perzije med Angleško in Rusijo. Pri Ardebila se je vršila celo že krvava bitka. Končno pa se je posrečilo Rusiji pregovoriti bivšega šaha, da je zapustil perzijska tla. Tudi s Kitajsko je prišla Rusija v navskrižje. Mongolska se je namreč odločila od kitajske republike in sprejela nekak protektorat Rusije, ter je bila tozadevno sklenjena tudi med Rusijo in Japonsko meseca julija pogodba. Ko pa so v novembru zasedli kitajski vojniki Kobdo, je prišlo do konflikta z Rusijo, ki še danes ni poravnal.

Govorilo se je celo, da pride spomladi do vojne. V ruski črnomorski mornarici je prišlo opetovano do upora in tudi povodom srečanja carja z nemškim cesarjem so odkrili nameravan atentat. Sploh se ni čuditi, da se je tudi letos zelo širilo v Rusiji revolucionarno gibanje. Najvažnejša pa ostane med Rusijo in Francosko mesca avgusta na novo sklenjena vojaška konvencija. Če omenimo še bolezen prestolonaslednika in odpoved velikega kneza Aleksandroviča, smo v velikih, nikakor popolnih potezah orisali razvoj Rusije v preteklem letu.

Angleška je stala v prvi po-

lovici letošnjega leta v znamenju stavke v premogokopih, ki je vplivala ne le na industrijo na Angleškem samem, marveč na celem svetu. Stavka sama pa se je razširila tudi na kontinent ter so znani našim čitateljem velikanski nemiri v rudokoparju v porečju Ruhe. Od konca februarja do začetka aprila je trajala stavka, njene posledice pa so se čutile še pozno v poletju, celo še začetkom zime. Vsakemu je tudi še v spominu grozna pomorska nesreča »Titanika«. Angleška vlada se je tudi letos trudila najti način, kako omogočiti Irski brez škode za Anglijo samo, parlament; ni se ji posrečilo. Meseca maja sta se sestala ministrski predsednik Asquith in mornariški minister Churchill na Malti z lordom Kitchenerjem, da se dogovore zaradi Egipta, in pozneje je bila s Francosko sklenjena pogodba, glasom katere je Francoska koncentrirala vse svoje vojne brodogoje v Sredozemskem morju.

Svoj sloves kot dežela atentatov je obdržala tudi letos Španija. Zaradi atentatorja Zuquette, najbrže pa bolj zaradi napetosti s Francosko, je podalo ministristvo Canalejas svojo demisijo, vendar je ostalo na krmilu rekonstruirano ministristvo Canalejas, dokler ni meseca novembra padel Canalejas, zadet od krogel atentatorja. Poleti meseca avgusta je zavrsalo tudi zopet v Barceloni in je vse kazalo, da pride do splošne re-

volucije. Tudi Portugalska se še ni pomirila. Zlasti so portugalski škofje in duhovščina ščevali proti republiki. V Lizboni je prišlo zaradi tega do pouličnih bojov, vsled česar je bilo proglašeno obsedno stanje, in Ivori je prišlo do spopada med delavci in gardo, monarhisti so vdrli v mesto Verin, bili pa so pregnani, tudi v Mariti je prišlo do cestnih bojov, končno so se bližali monarhisti s Španskega Valenziji del Alcantara, vendar se je posrečilo monarhiste pregnati. Kljub temu neuspehu pa monarhistično gibanje še danes ni ponehalo.

Belgija je trpela močno pod vplivom angleških stavk, znani so izgre-di rudarjev v Monsu in Borinagi. Pred volitvami je pomnožila Belgija mandate v parlamentu in senatu, krvavi boji pa so se vršili vsled klerikalnih nasilstev in goljufij pri volitvah samih. Tekla je tudi kri. Koncem leta je sklenila Belgija ostreje se nevtiralitete in postaviti svoje lastno vojsko.

O Danski je beležiti le, da je izgubila svojega kralja Friderika III., ki je umrl v Hamburgu. Na Švedskem so dobile ženske popolno enakopravnost in Norveška je sklenila pomnožiti svojo vojno mornarico ter dala povod za razmišljanje takozvane Skandinavske unije. Omenimo še, da je Amudsen zahteval prvenstvo odkritja južnega tečaja.

(Dolje prihodnje.)

To zgodbo pojasnjuje nekoliko pač tudi dejstvo, da avstrijski konzul v Skoplju ni povabil konzula Prochaska na din, ki ga je priredil konzulu Edlu in njemu dodeljenemu srbskemu ministerijalnemu uradniku dr. Rakiću. Slo bi se še za to, dogmati, če se je iz avstrijskega konzulata pri vodu Srbov streljalo, zaradi česar se je bil srbski poslanik Simeč na Dunaju pritožil. Odločila bi pri tem kvaliteta prič, a zdi se, da je belgajska vlada stvar pustila pasti.

Tako poroča prof. Masaryk, čigar verodostojnost je pač nad vsak dvom dvignjena. Če se primerja Masarykovo in oficijalno pojasnilo o tej stvari, se spozna, da cela afera ni druga, kakor — trivijalno povedano — pet krav za groš. In zaradi takega nič bi bilo prišlo skoro do vojne.

Zdaj, ko je stvar vsestransko pojasnjena, bi bila pač dolžnost, da se v parlamentu izpregovori brezobzirna beseda.

Med vojno in mirom.

Afera Prochaska.

Kakor poročajo iz Prage, se izve o koncu neslavne afere Prochaska, da je glavne vzroke vse afere iskati v pritožbah konzula, ki jih je izrekel v Belgradu. Pritožil se je, da so ravnali srbski vojniki napram katoliškemu duhovniku v Prizrenu nespodobno ter mu grozili s smrtjo. Srbski vojniki so vdrli baže v cerkev in v hišo usmiljenih sester in iskali tam orožje. Konzul Prochaska se je pri tem skliceval na dejstvo, da stoji katoliški Albanci pod protektoratom Avstrije. Kot zadoščenje je zahteval, da se opravi čisti častnik, ki je vodil celo akcijo. Da ta pritožba ne odgovarja resnici, pričča dejstvo, da je izpovedal oni katoliški duhovnik sam, da se njemu in usmiljenkam ni zgodilo prav nič in da ni prav nobeden vdril v cerkev, pač pa so častniki v cerkev in druge prostore prišli, da vidijo, če ni tam skrito orožje.

Druga pritožba konzula Prochaska pravi, da so srbski vojniki odvzeli poštenu slugi konzulovo korespondenco in revolver. Se druga pritožba pravi, da so srbski vojniki vzeli konzulu tudi poni, ki je bil njegova last. Ko je konzul Prochaska zapustil Prizren, so se vršile proti njemu demonstracije. Glasom zanesljivih srbskih vesti pa so se teh demonstracij udeleževali tudi katoliki. Sploh pa je prav lahko mogoče, da so demonstracije veljale oni dami, ki je bila v njegovem spremstvu.

Srbski viri opozarjajo tudi na dejstvo, da konzul Prochaska ni bil povabljen na dinar v Skoplju, ki ga je dal tamonjši avstro-ogrski konzul in ki kateremu sta bila povabljena konzul Edl in dr. Rakić, srbski ministerijalni uradnik. Mogoče bi blo, da bi zahtevala srbska vlada, da se dokaže, ali se je res streljalo iz avstro-ogrškega konzulata na srbske vojake, vendar se zdi, da srbska vlada sedaj ne vztraja več na tej zahtevi.

»Pester Lloyd« piše o posetu srbskega ministrskega predsednika Pašića pri avstro-ogrskem poslaniku v Belgradu Ugronu, da je ta zahteval, da srbska vlada izrazi svoje obžalovanje nad dogodki v Prizrenu in Mitrovici in da oddelek pod povelji srbske vojske izkaže čast avstrijski zastavi. Tisto je srbska vlada že tudi sama ponudila.

Mirovna pogajanja.

Mirovna pogajanja se le prav počasi razvijajo kljub optimističnemu naziranju v londonskih političnih krogih. Zlasti se zdi, da se čuti Turčija sedaj vojaško tako pripravljena, da more vsak hip uspešno začeti z vojaškimi operacijami, na drugi strani pa se zdi, da vlada med državami Balkanske zveze needinost. Na Dunaju, od koder ves čas vojne še ni prišlo niti eno zanesljivo poročilo, govore sedaj, da se razpor med Bolgarsko in Grško kaže posebno v tem, da bolgarski in grški delegati v Londonu niti občeati ne marajo drug z drugim in da mora posredovati srbski delegat Novaković. Dunajski krogi so mnenja, da bo Solun pripadel, če se ne bodo za to vprašanje zavzele vesile, Bolgarom. Seveda se bo to zgodilo na popolnoma drugačen način, kakor sanjajo na Dunaju, kjer kriče, da bo v skrajnem slučaju napovedala Bolgarska Grški zaradi Soluna vojno.

Kakor izve poročevalec »Matinas«, se ne bodo zadovoljile balkanske države s težkimi teritorialnimi pogoji, marveč bodo zahtevale tudi vojno odškodnino in gospodarske prednosti od Turčije. Uvidijo sicer teže pogoje, ki puste Turčiji v Evropi samo polotok Chersones in zaladbeje Carigrada, katera dva dela med seboj ne bosta zvezana, vendar priznavajo delegati sami, da o tem vprašanju še ni padla zadnja beseda.

O Albaniji so se izrazili delegati: Sprejeli smo v svoje zahteve, da Turčija odstopi skoro vso svojo evropsko posest, tudi stavek, da postane Albanija neodvisna, da pa se meje Albanije določijo šele pozneje. To se je zgodilo z ozirom na vesile, ki so zahtevale avtonomijo Albanije pod sultanovo suvereniteto.

Turški delegati hočejo podati protipredlog, glasom katerega naj bi ostal Turčiji del Makedonije z Odrinom in del Makedonije Solunom.

Med ranjenimi srbskimi brati.

Slike in črtice.

Pripoveduje dr. Ivan Oražen.

III.

Pot do Niša.

Tedaj so vozili v Srbiji le vojaški vlaki, ki so prevažali vojake, ranjence, različne vojaške potrebščine in one civilne osebe, ki so imele posle pri vojni saniteti. Videli smo, da se bo tudi s tem vlakom peljalo mnogo sanitetnega materiala in veliko vojaškega in civilnega sanitetnega osebja. Posebno ženskih strežajk je bilo mnogo na peronu; te strežajke so se rekrutirale iz vseh krogov srbskega naroda. Trudil se je pač vsakdo, da zmanjša po svojih močeh trpljenje in bolečine mnogih žrtev, katere so bile pač neizogibne v tem strašnem boju.

Sprevednik nam je svetoval, da naj hitro zavzamemo svoja mesta v vozu, drugače se nam lahko pripeti, da bomo vsled silnega navala pasazirjev stali celo noč na hodniku železniškega voza. Poslušali smo njegov nasvet in mi bili pozneje hvaležni za njega.

Naval je bil tako velik, da smo sedeli stisnjeni kot sardine in hodniki so bili natlačeni polni.

Šele ob 7. smo se mogli odpeljati. V našem vozu sedelo so same učiteljice-strežajke in žena nekega sedanega ministra, ki se je peljala v Niš, da obišče svojega ranjenega sina. Povedala nam je na kratko, da je čula, da ji je sin teško ranjen, prestreljen ali skozi trebuh ali skozi prsa in da leži sedaj v vojaški bolnici v Nišu. Prosila nas je, da ga preiščemo ob priliki, ko si ogledamo vojaško bolnico.

Tako priprosto, tako mirno je nam pripovedovala to za materino srce gotovo grozno novico, da smo se vsi čudili. Ali ne čuti mati za sina? Ali je brez srca? Vroče in nežno ljubi njeno srce svojega sina in gotovo ji razjeda silna bolest njeno dušo... vsaj ima oči vse rdeče in vnete vsled brezspanih noči, vsled solza, katere je na tihem pretočila... Ali ona ni samo mati ranjenega sina, ona je tudi hčer junaškega srbskega naroda, ki daruje vedoma tisoče svojih sinov na krvavem žrtveniku osvobojenj tlačenihi sobratov v Stari Srbiji in Makedoniji. Ves narod daruje in srbske matere doprinašajo tiho in nemo silne, strašne žrtve... Svoje tuge pa ne pokaže nihče zavistnemu svetu, svet naj ne ve, koliko trpi plemeniti srbski narod.

Nato se je začela razgovarjati z navzočimi učiteljicami, navduševala jih za njih težavni učiteljski stan in jim slikala hvaležnost naroda za njega duševno povzdigo. In kako so žarele vsem tem ženam oči... nobena ni govorila o sebi, ni mislila na sebe, le dobrobit celokupnega naroda, ki ima take matere, take hčere! Vlak je vozil jako počasi in na nekaterih postajah čakal prav dolgo. Na progi je bilo namreč vse polno vojaških ter sanitetnih vlakov, in da se ne dogodi kaka nesreča, vozili so počasi in previdno.

O spanju ni bilo govora; ako si malo zadremal, takoj si se zopet prebudil. Bili smo pač med narodom, ki se je nahajal v vojnem stanju in tu je bilo za nas toliko novega, toliko nenavadnega, da so nam bili vsi živci razgreti.

Pa počasi je le minula noč in ker ni bilo megle, postalo je v vozu okoli 5. zjutraj vže precej svetlo.

Iz hodnika vstopi v naš voz mladi mož in se vsede na mesto, ki je postalo za nekaj časa prosto. Poslušaj naš razgovor in nas potem vlijudno popraša, če nismo mogoče Slovenci. Ko mu pritrdimo in povemo, da smo zdravniki, bil je tega še bolj vesel, češ naši ranjenci se bodo z vami popolnoma lahko razumeli, ker tudi jaz sem vas dobro razumel. Tudi on nam je potrdil, da je v Nišu vse prenapolnjeno ranjencev, zraven na veliko pomankanje zdravnikov. Pogledal sem ga malo bolj natanko in videl, da ima na glavi tri velike brazgotine. Opazil je, da ga motrim, obrnil se je smeje k meni in mi rekel, da me gotovo zanimajo njegove ve-

like brazgotine na glavi. Povedal nam je, da je četaš, in da je ta znamenja na glavi dobil na četovanju. Videlo se mu je na licu, da je jako izmučen in utrujen; pa vsaj je v kratkem času prehodil ves Sandžak in velik del Stare Srbije, kjer je služil srbski vojski kot vodnik, kateremu so bile znane vse steze, vsa pota in nevarni klanci.

Kdor si napravi sliko o četaših po popisih, ki jih je čital v avstrijskih nemških listih, ta si mora misliti, da so četaši navadni in divji roparji, ljudje brez olike, katerim je ropanje glavna in edina stvar. Toda ta sodba o njih je popolnoma napačna in krivična. Res je, da so četaši izvršili večkrat krute in krvave čine, ali to je bila vedno le revanža, le povračilo divjim Arnavtom za njihova grozodejstva. Drugače so pa četaši večinoma jako naobrazeni in inteligentni ljudje, združeni v strogo organizacijo, ki ima namen braniti Srbe v turških pokrajinah pred Arnavti in rekognoscirati sovražnikovo ozemlje. Vsi srbski oficirji, s katerimi sem imel pozneje priliko govoriti, potrdili so mi, da so bili četaši v rekognosciranju nedosegljivi.

Tudi naš znanec je bil jako izobražen mož, ki je kaj lepo govoril o bodočnosti osvobojenih dežel na podlagi strogo ekonomskih načel. Najbolj si je želel, da pride v nove kraje slovenski denar in posebno naši jugoslovanski obrtniki ter inteligenti.

Pripovedoval nam je tudi o Slovincu-četašu, s katerim je skupaj četoval in ga hvalil kot jako hrabrega in drznega dečka.

Tako nam je minula dolga vožnja in ob 8. zjutraj ustavil se je vlak v Nišu. Dospeli smo na svoj cilj in izstopili.

Stajersko.

Umrl je v Podgradu pri St. Jurju ob j. žel. 23. t. m. Šele 28 let stari posestnik Franc Samec. Pokojni je bil splošno priljubljen.

Vranksko. (Društvene prireditve.) Telovadno društvo »Sokol« ima 5. januarja svoj redni občni zbor ob 3. uri popoldne v telovadnici. — »Ciril-Metodova podružnica« vprizori v nedeljo, 12. januarja prvič narodno igro »Deseti brate«, drugič pa v nedeljo, 19. januarja. Začetek prvič ob 8. uri zvečer, drugič ob 3. uri popoldne. V nedeljo, 26. januarja pa priredi »Sokol« običajno maskarado.

»Sloga« je zopet enkrat izbleknila čisto resnico, zakaj »Slov. Gospodar« s tako infernalno strastjo napada mariborskega trgovca Vilko Weixla. Naivno namreč »širšemu občinstvu pojasnjuje sledeče«: »Vilko Weixl si je pred leti v Gosposki ulici uredil trgovino s papirjem, ki dobro uspeva. Medtem si je tudi tiskarna sv. Cirila uredila trgovino s papirjem in zdaj hujša, da bi uničila slovenskega konkurenta - Faušija! Pred takim početjem si pač sv. Ciril sramu zakriva obraz!« — Mi bi staramu poštenjaku iz Soluna naravnost svetovali, naj kakor kafa izigne iz Maribora, sicer bo tam v svojem starem lokalu (Vichverwertungstelle!!) pod Žebotom dobil še vse druga opravila, kakor gnjaviti ubogega slov. trgovca!

Iz Studencev pri Mariboru. Volitve v občinski odbor so končane. V tretjem razredu so zmagali s pomočjo slovenskih glasov soc. demokrati. V prvem in drugem pa propadli Slovenci proti nemški večini. To kratko naznanje volilnega izida bo sicer marsikoga malo osupnilo, ker smo si prej obetali najboljši uspehe, posebnost v drugem razredu, a vseeno moramo biti zadovoljni tudi s tem negativnim uspehom. V Studencih še namreč do letos niti nikdo ni mislil na kako resno volilno akcijo. Govorilo se je sicer, nekaj po časniki pisalo in ker ni bilo pravega upanja na zmago, je pri tem ostalo. Nastopili smo torej prvokrat, posvetili prvokrat v temo volilnega imenika, kjer smo iztaknili celo vrsto sleparij. Do 40 reklamacij je bilo treba, da se je očistil primerno imenik, ki je kazal potem direktno slovensko večino — 43 slovenskih glasov od 85 skupnih! To je bilo dejstvo, ki je Nemce popolnoma zbegalo in jim dalo povod, da so napeli vse sile, da bi nas prehiteli. Naše reklamacije so se odklonile od občine skoraj vse in trebalo je pritožbe na okrajno glavarstvo, ki je potem pritisknilo na občino, da se je cela zadeva rešila v našem smislu. Ko so se začela Nemcem majati tla, reklamirali so kar celo vrsto svojih iz tretjega razreda v drugega, ki je poskočil takol za dvajset njihovih glasov brez ozira na davčno razmerje, dočim se je nekaj naših norinilo v tretje. Vse to se je zgodilo v zadnjem trenutku in ko smo mi ta sunek opazili, bila je že doba zadnjih osem dni pred volitvijo, ko se imenik ne sme več spreminjati. Razveljavili smo sicer pri volilni komisiji glasove

desetih učiteljev, ki v Studencih sploh nimajo volilne pravice, a to je bilo premalo in prepozno, ker so bili naši volilci že zbegani. V drugem razredu smo dobili povprečno 26 glasov proti 51 nemškim. Ta neugoden izid je povzročilo, kakor že rečeno, slabo razmerje imenika, potem pa nenavadno silni nemški teror. Nemški kmet je pregovoril slovenskega sosedo, češ, Südmarka bo takoj odpovedala šolsko posojilo in kmetje bodo plačevali itd. Podrobnosti takega postopanja bi bralce le dolgočasil, omenimo le, da so nas ravno nekateri kmetje pustili na cedilu in trije socialdemokrati, ki jih pa itak ni bilo veliko v tem razredu. Neki Nemec je enemu članu volilnega odbora naravnost izjavil, da je tukaj zmagal vino. Tem lepši pa je bil nastop naših v 3. razredu. Tam so dobili soc. demokrati povprečno 242, Nemci pa 193 glasov. Za soc. demokrate so glasovali tudi naši volilci, od katerih je prišlo od 115, 110 na volišče, kar je za naše, večidel delavce, nad vse častno. Pripomniti moramo, da so dotičniki, katerih otroci se podpirajo od naše strani s šolskimi potrebščinami in z božičnicami, nastopili do zadnjega na volišču, razum ene vdove, ki so jo Nemci pregovorili. Med volitvijo se je od Nemcev vedno naglašalo, da so soc. demokrati sklenili z nami kompromis. To ni res, kompromis ni bilo nobenega, pač pa je narekovala vest vsakemu posameznemu volilcu obeh strank, da je treba nastopiti proti skupnemu nasprotniku tudi skupno in smo glasovali kakor en mož z majhno izjemo v 2. razredu, kjer pa so naši še bolj grešili. Vsekako se je vršilo celo volilno gibanje za nas ugodno in če smo tudi v drugem razredu propadli, nič ne de, bil je to prvi poskus. Zbralo se je pod zastavo lepo število volilcev, ki se bodo do drugih volitev še pomnožilo, — tudi volilni odbor je postal za marsikatero skušnjo bogatejši in bo razumel v prihodnje preprečiti o pravem času nemške nakane.

Ljudska knjižnica v Mariboru (Narodni dom — pritličje) je zaključila svoje poslovno leto. Vesela je svojega napredka v vsakem oziru. Čitatelji so ji bili zvesti, sama pa se je tudi potrudila, da je nudila mnogo in zanimivega čtiva — s par izjemami so se naročile vse nove knjige. Knjižnica šteje 1657 knjig, torej 70 več kot koncem leta 1911. Po vsebini pripadajo: pesništvu 102, dramatik 60, pripovednemu leposlojju 712, znanstvenemu slovstvu 336, mladinski knjižnici 255 in češki knjižnici 192 knjig. »Ljudska knjižnica« upravlja tudi sokol. knjižnico, ki je last »Mariborskega Sokola« in ki šteje 289 knjig in brošur. Čitateljev ima knjižnica 345 in se je skrhlo to število od lanskega leta za 64; a ti čitatelji so prečitali 6898 knjig, torej 387 knjig več kot lani. Dohodkov je bilo 482 K 52 v, izdatkov 479 K 56 v in znaša denarni promet 962 K 08 v. — Član »Ljudske knjižnice« postane lahko vsak; kupi si izkaznico za 20 v, na katero dobi 12 knjig. Knjige se izposojajo vsak torek in četrtek od 7. do 8. ure zvečer in vsako nedeljo od 9. do polu 11. ure dopoldne.

Koroško.

Velezdaja v Žitopolju. Zašumelo je po vasi... Prišli so orožniki in šli od hiše do hiše... Velezdajo imamo v vasi... Za Srbe nabirajo naša dekleta... Tako je šlo po Žitopolje od ust do ust. Uvedli so strogo preiskavo proti Heleni Zupančiči, ki je nabirala prispevke za misijonsko družbo za katoliške misijonarje v Kara-Agaču, Odrinu itd. Usmiljene sestre v bolgarskih bolnicah so poročale o bedi in pomanjkanju v tamošnjih bolnicah in prosile pomoči. Zupančičeva je brala ta poziv in nabrala je pri usmiljenih ljudeh 1 krono 22 vinarjev. In malo je manjkalo, da niso po zaslugi, kakor piše celovski »Kärntner Tagblatt«, prenavdušenega in strahopetnega nemškega patrijota ovaditelj, to dekle aretirali. Ko se je zadeva pojasnila, so bile seveda velezdajalke proste in nič več se jim ne brani nabirati za misijonsko družstvo za razširjenje križa po Balkanu. Končno pravi že zgoraj omenjeni list: »Wozu der Lärm?« Z izbuljenimi očmi, polnih larmu, gledajo in povsod vidijo velezdajo. Čuden strah!

Tatinsko družbo, ki je izvršila v zadnjem času že nebroj tatvin v Paternjanu, Beljaku in Celovcu, so izsledili v Paternjanu. Že del časa so iskali zaman zagonetne tatove, ki so imeli posebno veselje za perilo. Končno se je posrečilo orožnikom, da so izsledili nekega Ivana Tosina, pri katerem so našli več zabojev obleke in perila, vredno več sto kron. Povodom nadaljne preiskave so aretirali še njegovega tovariša Jurja Kronika in neko damo, njihovo pomočnico in razprodajalko v Celovcu. Pri vseh so dobili bogate zaloge obleke, posebno veliko pa finega ženskega perila.

Na lovu. V celovski okolici je zadela na lovu srčna kap 26letnega učitelja A. Zechnerja. Mož je obležal na mestu mrtve. Lovci, tovariši, so ga prepeljali v mrtvašnico.

Primorsko.

Imenovanje. Finančni komisar Anton Krekič je imenovan za finančnega tajnika v okrožju finančnega ravateljstva v Zadru.

Odlikovanje. Vpokojen je ravnatelj pomožnih uradov pri namestništvu v Trstu Franc Sandriner in odlikovan z zlatim zaslužnim križcem s krono. — Imenovan je za pisarniškega oficijala kancelist Josip Bogovič v Piranu.

Iz poštne službe. Nadpoštar Juri Perkovič je dobil povodom svoje vpojovitve zlat zaslužni križec s krono.

Iz šolske službe. Za računovodjo kmetijske šole in deželnega preiskovališča v Splitu je imenovan računaški asistent finančnega ministrstva E. Udovič.

Iz južnoželezniške službe. V višji plačilni razred pridejo: Višji revident A. Tolovc in prometni kontrolor A. Vrečko, oba v Trstu, revidenti H. Široni, E. Culot in H. Pfeifer v Trstu, Josip Pipan v Gorici, M. Miheličič, postajenačelnik v Sežani, M. Weissappel, transportni kontrolor v Trstu, Ernest Wittek v Trstu, L. Poll in Josip Kolarič v Gorici, adjunkti: Fr. Repič, K. Semič, V. Martin, R. Mancini v Trstu, M. Louvier v Gorici, Fr. Lužicki v Opatiji, V. Premru v Trstu, M. Venuti, J. Hutter v Korminu, in A. Sutor v Trstu. Dalje Josip Resnik in Josip Škerjanc v Trstu, stac. mojster Franc Cichocki v Biviju, Karel Mlakar v Miramaru, pis. ekspedienta R. Pečenko in H. Martelanc v Trstu, čuvaj Ivan Kavčič v Nabrežini, sprevednik Fr. Javnik in V. Menčak v Trstu, pis. pom. Anton Šneider, skladnična paznika Fr. Jug in Iv. Strniša v Trstu, pis. sluga St. Pertot v Nabrežini, Karel Hočevnar v Trstu, premikač Jos. Gruđen v Nabrežini, lampist Iv. Krebelj v Trstu, premikač Josip Zidarič v Nabrežini, M. Uhan, Ivan Klopčič, Frid. Godnič, M. Pirnat, Josip Semolč, Fr. Furlan, v Trstu, Josip Nanut v Gorici, čuvaj V. Gobet v Korminu, Franc Skrinar v Divači, Peter Morsan v Korminu in Fr. Bajec v Opatiji. — Za višje revidente so imenovani: Kon. Unterirauer in Trstu, R. Dvogan, postajenačelnik v Nabrežini, za adjunkte: Mart. Košuta v Trstu, Fr. Gregorič v Gorici, M. Rome v Trstu, Josip Tončič v Ronki, H. Pagarin v Trzinu, L. Egger, R. Bram, Anton Bunc, A. Leon in A. pl. Janiscevski v Trstu. — Dalje pridejo v višji plačilni razred asist. R. Mink v Nabrežini, Al. Kavšek v Divači, Ernest Vittori v Ronkih, M. Kalva v Korminu, M. Chiades v Nabrežini, Anton Pečnik v Trstu in Ivan Domini v Gorici. Za asistenta status III. je imenovan postajni mojster Karel Petrovič v Biviju. V višji plačilni razred še pridejo: asist. Al. Plankar v Trzinu, Iv. Ažbe v Divači, A. Goldnerkreuz v Gorici, Iv. Gorišek v Divači, Kon. Mercin A. Peterlin v Trstu, E. Molini v Trzinu, Fr. Škof v Divači in Fr. Brajkovič v Korminu.

Definitivno je nastavljen prov. asist. Jakob Črnjavič v Sežani, za prov. asist. pa je imenovan uradn. aspirant R. Uhl v Sežani. — Pri stavbni direkciji: definitivno je nastavljen asistent L. Wolkenstein v Gorici. — V višji plačilni razred pridejo: železniški mojster Iv. Kocjan v Sežani, Josip Jaklič v Trstu, Josip Mader v Trstu, A. Lenarčič v St. Petru, V. Kučič v Opatiji, Fr. Zlobec v Sežani, Al. Visintin v Rubiji, Fr. Tabaj v Gradišču in Josip Ferezin v Gorici.

Goriški Sokol naznanja vsem članom, prijateljem in znancom, da priredi tudi letos Silvestrov večer v veliki dvorani Trgovskega doma. Ta prireditev bo najlepša v tem letu, ker se je posrečilo veselilnemu odseku sestaviti zelo lep spored. Manjkal ne bo resnih ne šaljivih točk. Meščani in okoličani, ako želite stopiti v novo leto v veseli družbi znancev in prijateljev pri lepi nepriljeni zabavi, pridite v Trgovski dom! Na zdar!

Slovenci, pobrigajte se za svoje pravice! Slovincem priporočamo: »Okrajnim bolniškim blaginjam na Primorskem, Kranjskem in Dalmaciji!« Z ozirom na zapostavljanje slovenskega in srbohrvaškega jezika s strani delavske zavarovalnice zoper nezgode za Trst, Primorje, Kranjsko in Dalmacijo v Trstu, je vaša dolžnost, da dopisujete s tem zavodom samo v slovenskem, odnosno srbohrvaškem jeziku, ter da odklanjate dopise, pisane drugače, nego v va-

šem jeziku. Istotako zahtevajte od revizorjev, da govore vaš jezik! Ako bomo vršili svojo narodno dolžnost, bo zavarovalnica prisiljena nastavljati tudi naše ljudi, in se ne bodo na zavodu pasli samo Italijani, ki naravnost prezirajo naš jezik in zaničujejo naše delavstvo, kakor je pokazal pred tednom slučaj Hrovatin. **Torej, pozor!**

Zrtev maščevanja. V bolnišnici v Trstu je umrl 35letni posestnik Josip Kocman iz Sežane, katerega je, kakor smo že poročali, ustrelil trikrat eden njegovih uslužbencev in sicer iz maščevnosti. Morilca so aretirali.

Velika tatvina. V trgovini za zlatino in dragocenosti, Vik. Fej v Trstu, so vlomili od sedaj še neznani tatovi in so pokradli za več kot 5100 kron dragocenosti.

Turki v naših deželah in pesmih.

(Dalje.)

Ker je Soliman I. 1529. moral oditi izpred Dunaja brez uspeha, je čez leta (l. 1532.) iznova prodiral v smeri proti Dunaju, toda pri Kiseku (Güns) se mu je postavil po robu poveljnik Vojaške granice, Hrvat Juraj Jurišić ter prizadel Solimanu toliko škode, da so se Turki vrnili. Vračajoči se preko Stajerske pa so opustošili ptujsko, mariborsko, koroško in celjsko okolico. Seboj so odvedli tudi mnogo ujetnikov. Pri Mariboru je vitez Višnjegorski odbil tri turške napade, pri Brnici pa je Ivan Kacijanar dotekel Turke ter jim pobil okoli 8000 mož. Sovražnik se je končno umaknil čez vinskih prehode v Slavonijo.

Kranjski Wallenstein, Ivan Kacijanar je bil nekaj časa stotnik in Jurišićev namestnik v Vojaški granici (ali krajini), bil je stotnik kranjskih deželnih brambovcev, boril se je l. 1527. v več bitkah na Gorenjem Ogrskem ter je bil l. 1529. imenovan za splošnega poveljnika v Notranji Avstriji. Z grofom Nikolajem Salmom je l. 1529. odbil Kacijanar vse turške napade na utrjeni Dunaj in da so vstrajale čete od Koroških vratih, je bila Kacijanarjeva zaslug. Kacijanar pa je Turke še zasledoval in jih pri Dunajskem Novem mestu iznova potokel. Po zmagoslavni bitki pri Brnici se je vrnil Kacijanar leta 1532. na Kranjsko, kjer je zbral kranjsko konjstvo in deželne brambovce ter z njimi vdril v Bosno. Dospel je do turške trdnjave Udine, ki je bila ključ do kranjske meje in zbirališče turških tolpe. To Udino je hotel vzeti in razrušiti, toda cesar Ferdinand je nenadoma sklenil mir s Turki, in Kacijanar je moral, skripanje z zobmi, leta 1533. vrniti se. Cesar je hotel najprej obračunati s svojim protikraljem na Ogrskem, z Ivanom Zapoljskim. Za višjega poveljnika je imenoval seveda doslej vedno zmagovitega Kacijanarja. Leta 1537. je peljal Kacijanar ob Dravi napredol proti Oseku, turški trdnjavi, svoje Kranjce in Gorjane; Stajerce je vodil deželni glavar Ivan Ungnad, Korošce Erazem Mayer, Čehe grof Albrecht Schlick itd. Vsa vojska je štela 24.000 mož s topovi in vozovi. Toda nesloga med poveljniki in vojniki, strašne nevihte in brezkončno deževje, kužna bolezen in lakota je Kacijanarja pritirala v obup. Dal je ukaz, da se vojska zopet vrne. Ko pa se začeli umikati, jih je turška vojska naskočila. Samo Kranjci, Korošci, Tirolci in Avstrijci so poizkusili Turke odbiti. Zaman, bili so skoraj vsi posekani in vjeti. Kacijanar se je rešil, a cesar ga je dal po krivici zapreti kot bojazljivca. Pač je Kacijanar ušel iz ječe ter se zatekel v gostajnico k Nikolaju Zrinskemu, ki na ga je dal iz strahu pred cesarjem 5. oktobra 1538. vpričo sebe, ko sta jedla pri obedu, zavrtno umoriti. Tragedijo Kacijanarjeve smrti in njegovih idealnih ciljev je napisal Anton Medved s svojo žaloigro »Kacijanar«, Ivan Cankar je pesnil balado »Kacijanarjevo smrt«, spomin na obleganje Dunaja leta 1529. pa je ohranila tudi narodna pesem.

Po Kacijanarjevi smrti so Slovenci zopet občutili turško besnost. Leta 1540. so pustošili Turki po Koroškem, leta 1545. po Sentpeterskem polju, leta 1547. so uničili vse od Kolpe do Novega mesta. Tedaj je prevzel vodstvo slovenskih brambovcev Herbert Turjaški (Auersperg), služeč v vojaški granici, in jih iznova dal s pogumom. Nad 15.000 Turkov je pridrl leta 1559. skozi Koroško pri Cerknici ter na Kras, kam pa so jih Kraševci naskočili z opohom in jih razkropili. Leta 1560. so privreli Turki v Gornjo Istro in v Južno Notranjsko. Herbart pa je bil na Turka, vjel bosanskega paša Uzrajm bega, ki je vodil krdelo jačarjev Solimanu pred Sigetom na pomoč ter ga zaprl na ljubljanskem gradu. Na povratku je zagrabil po

Kranjskem plenečo turško tolpo ter jo razbil.

A. Aškerc omenja tega odličnega ljubljanskega jetnika v svoji epski pesnitvi »Primož Trubadur« (XIV. poglavje):

Gorje, Ljubljana! — Turki so prihruli! ...
Napočil ti je strašni sodni dan!
Do tal poruši te Osman! ...
Ne bojte se! Res, Turek je v Ljubljani —

pa samo eden, paša bosenski, beg Uzrajm hrabri, ki ga pa premagal pri Novem bil je Herbart grof Turjaški

pa vzel s seboj v Ljubljano je ujetnika.
In slabo ne godi se Uzrajm — begu.
Saj na ljubljanskem gradu bolj je gost

ko ujetnik ponosni turški paša.
Po viteško mu streže grof Turjaški in željo izpolnjuje rad mu vsako ...
(Dalje prihodnjil.)

Društvo slovenskih trgovskih potnikov.

Včeraj se je vršil v prostorih hotela Ilirije IV. redni občni zbor društva slovenskih trgovskih potnikov. Mlado je sicer še to društvo v primeri z nebroj ljubljanskimi slovenskimi strokovnimi društvi, toda velepomembno ne le za člane kot take, marveč tudi za cel slovenski živelj, za slovenski napredek in povzdigo slovenske obrti in trgovine, ki je, lahko bi rekel, temelj narodovega razvoja in njegovega blagostanja.

Društvo obstoja četrto leto, in dasi nima mnogo članov, kar je itak umevno, ker je strokovno društvo, zastopstvo one kategorije, ki je žal pri nas še premalo zastopano od domačinov, vendar kaže lep uspeh in vsestranski napredek.

Zborovanje je otvoril predsednik g. Fran Schiffrer. Pozdravil je navzoče člane, posebej pa zastopnika društva trgovskih pomočnikov gosp. Ancono, g. Seliaka in g. Grupa, tovariša g. Zupana iz Dunaja, zastopnike javnosti in predsednika razsodišča in pravnega zastopnika društva gosp. dr. Šviglja.

Za zapisničarja sta bila imenovana gg. Borštnik in Remic.

V otvoritvenem nagovoru je poročal gosp. predsednik o društvenem delovanju o splošnem zanimanju za društvo pri vseh slojih in vzpodbujal tovariše na složno in vzajemno delo. Po tajnikovem poročilu (tajnikov namestnik gosp. Borštnik) posnamemo: Društvo ima 5 ustanovnih, 24 rednih in 36 podpornih članov. Kot že rečeno, ni močno po številu, da pa krepko in dobro deluje, nam kaže blagajnikovo poročilo. Glasom tega poročila (gosp. M. Armic), je imelo društvo splošnega prometa 1596 K 35 vin., čisti prihodek leta 1912. pa znaša 524 K 79 vin. Društveno premoženje, katero tvorijo vloge v »Kreditni banki«, »Jadranski banki«, v poštni hranilnici in v ročni blagajni, znaša, odštevši inventar, dosedaj že 2116 K 36 vin. In tudi prihodnji proračun, ki je prej pesimističen kot optimističen, izkazuje prebitek 440 K.

Posebno zahvalo je izrekel blagajnik podpornim članom. Poudarjal je tudi, kar je gotovo razveselivo, da izkazuje letos najmanj izdatkov in sorazmerno največ dohodkov.

Ustanovni člani društva so: **Kolinska tovarna, Kreditna banka in tvrdke E. Kavčič, Krisper in Samec in Petričič.**

S splošno zahvalo blagajniku in ostalim odbornikom se je podelil odobru absolutorij.

V kratkih in pomembnih besedah so nato govorili o razvoju, napredku in pomenu društva gg. **Kos, Armic, Seljak, Pirnat** in predsednik **Schiffrer.**

Predsednik kuratorija g. Pirnat je poročal, da tekom leta ni bilo nobene prošnje za podporo. Gotovo sprejeto. — Občni zbor je prešel k volitvam odbora. Za skrutinatore je imenoval predsednik gg. **Martina** in **Gregorčiča**. Na predlog podpredsednika gosp. **Pirnata** je bil z vzklikom izvoljen za predsednika zopet gosp. **Schiffrer**. Na njegov predlog je bila sprejeta sledeča kandidatna lista: I. podpredsednik **Pirnat**; II. podpredsednik **Kos**; tajnik **Reiner**; njegov namest. **Borštnik**; blagajnik **Armich**; njegov namestnik **Sirec**; odborniki: **Dolničar, Gregorčič, Martin, Remic Fr., Sevar Jos., Murin** in **Gašpari**. Za preglednika računov sta bila izvoljena **Mazi** in **Sevar Z.**; v kuratorij pa **Pirnat, Reiner, Miro Domiselič** in **Vinko Pustovrh**. Dismariške posle, za katere je nameravalo najeti društvo nagrajeno moč, je sprejel brezplačno **Fr. Rainer**.

Po kratki zahvali za dosedanje delo in navdušenemu pozivu za bodoče vztrajno in složno delo, je pred-

sednik gosp. **Schiffrer** zaključil zborovanje.

Dnevne vesti.

+ Kdo je povzročil dogodka na Balkanu? Dosedaj je bil ves svet prepričan, da so povzročili vojno na Balkanu Turki sami, ker so z železno pestjo zavirali vsak kulturni in gospodarski razvoj podložnih jim krščanskih narodov ter s tem balkanske države prisilili, da so se z orožjem v roki zavzele za zatiranje svoje sorojake. Toda to naziranje je bilo napačno, zakaj balkanske vojne ni povzročil nihče drugi, kakor mednarodni — **prostozidari**. Tako stoji črno na belem tiskano v dunajski »Die Information«. Toda frasoni niso samo povzročitelji vojne na Balkanu, marveč oni delujejo s polnim parom tudi na to, da uedinijo vse Jugoslovane od Balkana do Triglava. Le poslušajte, kaj pravi »Die Information!« »Uedinjenje balkanskih Slovanov je star program le-teh samih in ruskih mogotcev. To stremenje pa krepko podpirajo mednarodni prostozidari. Se ne vedno tega smo v tem oziru izvedeli zanimive podrobnosti in značilna dejstva, ki propagirajo to uedinjenje sicer v drugi obliki, namreč na ta način, da bi se Jugoslovani združili pod bolgarskim, oziroma črnogorskim vodstvom v dve veliki državi, v kateri bi se naj pritegnili tudi Bosna in Hercegovina. Toda mednarodno frasonstvo, ki je mogočno podpirajo iz Francije in Italije, je nad vse prožno in se brez prevdanka vpogiblje panslavističnemu razpoloženju trenutka, samo ako se s tem doseže glavni smoter — osamljenje in obkroženje Nemčije. In ker se to more zgoditi samo v smeri preko Avstro-Ogrske, zato se mora na naših jugovzhodnih mejah zgraditi še manjkajoča slovenska trdnjava ... V tem tonu piše »Information« in naivne nemške krščansko-socialne duše bodo seveda tem bajkam verjele. Pravijo sicer, da so prostozidari največji sovražniki križa. Balkanski narodi pa so šli v boj proti Turkom v znamenju križa in sicer proti tistim Turkom, o katerih so ista krščansko-socialna glasila kakor »Information« zatrjevala, da so prenapojeni frasonstva. Glasom korespondence »Information« so torej prostozidari, ti baje zakleti sovragi križa in krščanstva, to pot podpirali borce za križ proti spoznavalcem idej mednarodnega frasonstva. Frasoni so potem takem šli v boj proti frasonom samim in za križ. To je sicer absurdno, vendar pa še ni dovolj abotno, da bi tega ne verjele v zabitosti in neumnosti nedosegljive nemške krščansko-socialne dušice! Da ti frasoni delujejo tudi na to, da se ustanovita pod bolgarskim in črnogorskim vodstvom dve jugoslovanski državi od Balkana do Triglava, to je vsaj toliko verjetno, kakor neobitno »dejstvo«, da se je vesolno frasonstvo borilo v senci križa na Balkanu proti polumescu!

+ Zakaj smo Slovani posebe nabirali darove za balkanske ranjence? Predsednik avstrijske družbe »Rdečega križa« knez Schönburg je v tork priobčil v »Neue Freie Presse« članek, v katerem se bridko pritožuje, da so avstrijski Slovani popolnoma zase nabirali prispevke za balkanske ranjence ter nabrane darove izročili naravnost društvu »Rdečega križa« v posamičnih balkanskih državah, ne pa avstrijski družbi »Rdečega križa«, s čemer so »glavno akcijo te družbe oslabili, ako ne cele prekrizali.« Nam je prav, da je knez Schönburg prišel na dan s to svojo pritožbo, ker je nam s tem dana prilika, da jasno in točno označimo svoje stališče v naši akciji za balkanske ranjence. Nam Slovincem in pač tudi vsem ostalim avstrijskim Slovanom se je šlo v prvi vrsti za to, da svojim balkanskim bratom v njihovi herojski in gigantski borbi v dejanjih pokažemo svojo ljubav in svoje simpatije. V dejanju pa smo mogli to pokazati samo na ta način, da smo prispevke za balkanske ranjence nabirali posebe, da smo te darove pošiljali sami na Balkan in da smo tjakaj odpremil tudi lastne zdravniške in sanitetne ekspedicije. Potom avstrijskega »Rdečega križa« tega nismo mogli storiti, ker je ta družba na zunan docela nemška. Ako bi torej mi Slovenci in Slovani pošiljali svoje prispevke za balkanske ranjence avstrijskemu »Rdečemu križu«, bi to med brati na Balkanu napravljalo vtisk, kakor da mi avstrijski Slovani ne sočustvujemo z njimi, kakor da nimajo srca za njihove junaške borbe. Res je sicer, da bi ti darovi končno prav tako dospeli do svojega cilja, kakor sedaj, takisto gotovo pa je tudi, da bi nihče na Balkanu ne vedel, da so dober del stroškov za avstrijske sanitetne ekspedicije založili Slovani in sicer iz tega enostavnega vzroka, ker na-

stopa avstrijski »Rdeči križ« dosledno pod nemško firmo. In da avstrijski »Rdeči križ« v resnici nastopa samo pod nemško firmo, to je opetovano pokazal že v preteklosti in tudi v balkanski vojni je ostal svojim starim nazorom zvest. Tem svojim načelom se ni izneveril niti v toliko, da bi bil po možnosti porabil za svojo akcijo slovenske zdravnike, kar bi bilo edino logično in racionalno, marveč je celo svoj zdravniški aparat sestavil zgolj iz Nemcev, samo da bi na balkansko javnost napravil vtisk, kakor da bi zgolj Nemci tvorili Avstrijo. Mi Slovenci in Slovani smo sicer dobri Avstrijci, vendar pa še vedno nismo taki Avstrijci, da bi se zategadelj, ker smo Avstrijci, dali celo na svoje lastne stroške predstavljati na zunan kot Nemce! Tako daleč še nismo padli in ne bomo nikoli, to povemo knezu Schönburgu ne na uho, marveč glasno in jasno. Dokler bo avstrijski »Rdeči križ« jadrnal ne pod avstrijsko, marveč pod nemško firmo, se mi Slovenci, se mi Slovani zanj ne bomo navduševali in naj se za to pretoči še toliko kroko-dilskih solza! Tako je in nič drugače! Pika.

+ Avanzma pri vojni mornarici. Gg. korvetna kapitana Adolf Mladič in Josip Kubečka sta bila imenovana za fregatna kapitana. Ernst pl. Račić je bil imenovan za korvetnega kapitana.

+ Promocija. Gosp. Ivan Debenjak, c. kr. konceptni praktikant pri namestništvu v Trstu je bil dne 20. t. m. na dunajskem vseučilišču promoviran za doktorja prava. Čestitamo!

Umrli je v Spodnji Šiški g. Martin Jančigaj, oče magistratnega policijskega komisarja Fr. Jančigaja. Pokopali so ga danes ob polu 3. uri popoldne.

Izpod Krima. Tudi tomišelski občinski odbor je volil slednjič svojega župana — Lukca, kakor sploh nismo drugega pričakovali; zakaj čeprav sta župnik in učitelj v odboru, je le malo mož v tej korporaciji. Za danes nekaj o tem, kako pristransko postopa novoizvoljeni odbor in njegov župan. Eden prvih tukajšnjih davkoplačevalcev je prošil za prepis svoje gostilniške obrti na sina. Občinski odbor bi se imel o tem izreči: da ali ne. Župan je pa pokimal in odbor je ne samo odklonilno se izrekel o prošilčevi zadevi, marveč celo podal izjavo o sedanjih prošilčevih prostorih, da niso sposobni za obrt. Torej bi župan s svojim odborom rad celo sedanjemu imetniku gostilniške koncesije obrt odvzel in vse skopal najbrž pod svojo streho, kakor je že marsikaj. Naj le poizkusi! Njegovo delovanje v tej smeri je za nas najboljša agitacija. Tista manjšina, ki je bila letos županu Lukcu tako na poti, mu do prihodnje volitve zraste čez glavo. Tedaj mu ne bo več pomagala njegova razburjenost. Prihodnjič posvetimo najbrž še v kak drug kot te podkrijske klerikalne trdnjave. Čuje se, da bo potreba več svetlobe.

Lovci pozor! Dne 2. januarja 1913 vršila se bode v Litiji pri c. kr. okr. glavarstvu licitacija lova občine Litija. Pridite lovci in pridite licitirajte ta lov, kajti kakor poroča zadnji »Domoljub« pas se na »fertici« in za Savo »v travnikih« divji kozli (gamsi), katere sproti nastrelja naš vrli župan; po starem »živinskem placu« ter po litijem trgu pa se sprehajajo jeleni. Kakor se sliši, namerava lov licitirati tudi župan Jurče, seveda na dekanovo komando. Ne zamudite torej te redke prilike. Lovski blagor!

Kinematograf »Ideal«. Danes, v petek, dne 27. decembra specialni večer s sledečim sporedom: 1. Slavnost ob Bosporu. 2. Vžig. (Drama.) 3. Povodnji konj. (Koloriran naravni posnetek.) 4. Na krivih potih. (Zanimiva ameriška drama.) Samo zvečer. 5. Ženitev trmoglavca. (Komična učinkovitost.) — Jutri jako dobri posnetek z balkanskega bojišča, kakor: obleganje Skadra in Taraboša, bajonetni naskok, učinki šrapnelov med vojaštvom in na poslopih itd. Slike obetajo biti jako zanimive in si jih bo gotovo vsako ogledal. Tudi druge točke sporeda so jako lepe in zanimive.

Zaradi prepovedanega povratka je bil v tork aretovan 1883 v Podgorici pri Sentjakobu rojeni slaboglasni Anton Pengov, katerega so izročili pristojnemu sodišču.

Delavsko gibanje. V tork se je z južnega kolodvora odpeljalo v Ameriko 8 Slovencev in 2 Hrvatov, nazaj je prišlo pa 60 Hrvatov. V sredo je prišlo iz Amerike 20 Hrvatov in 40 Macedoncev, iz Švice se je pripeljalo pa 60 Macedoncev. — Včeraj je prišlo iz Amerike 490 Macedoncev.

Izgubljeno in najdeno. Pekovski vajenec Fran Us je izgubil novo, črno pelerino. — Neka zasebnica je izgubila svilnato naprsje in ovratnico. — V Staculovi trgovini je neka stranka nozabila torbico, v kateri je

imela 6 žlic. — Šivilja Amalija Ruprecht je izgubila črno svileno pompaduro, v kateri je imela zlato uro, nekaj drobiža, znamk, računov in vizitk. — Najdena je vojaška čepica in bodalo s pasom.

Narodna obramba.

Sentpeterska podružnica društva »Branibor« opozarja svoje člane in vse tiste, ki se zanimajo za narodno obrambo, da ima danes v petek ob 8. zvečer svoj občni zbor v posebni sobi restavracije pri »Zlatorogu« ter jih vabi, da se tega občnega zbora v čim največjem številu udeležijo.

Društvena naznanila.

Silvestrov večer priredi kot običajno tudi letos »Telovalno društvo Sokol v Ljubljani« v društveni telovadnici v Narodnem domu v poslovitvev od starega leta. Bogat program bo gotovo vsakogar zadovoljil; za enkrat zadostuje, da navedemo sodelovanje dveh splošno priljubljenih operetnih moči slovenskega gledališča, gdč. Fantove ter g. Bohuslava; dalje nastopi znani kvartet; pri večeru sodeluje orkester bratskega društva »Sokol I.«. Odbor vabi vse svoje člane, kakor tudi ostalo p. t. občinstvo k najobilnejši udeležbi.

Bogati spored, ki ga posnemamo iz dosedanjih priobčil za veselico »Naprednega političnega in gospodarskega društva za I. Poljanski okraj«, ki se bo vršila v soboto 11. prosinca v Mestnem domu nam kaže, da so se prireditelji potrudili, nuditi obiskovalcem kolikor mogoče razvedrila in zabave. Jamčijo nam pa tudi za dobro jed in pijačo, to pa brez odiranja. Prepričani smo, da bo to ena najboljših predpustnih prireditev.

Na Silvestrovem večeru »Ljubljanskega Zvona«, ki bo 31. t. m. v Mestnem domu, poje društveni mešan zbor Emil Adamičev šegavo »Ptičko«, barkaroli podobno Viktor Parmovo »Čolnčku«, Ant. Foersterjeve grandiozne »Naše gore« in znane St. Mokranjceve »Srbske narodne pesmi II. šopek«. Posebno pozornost pa zasluži dr. Ant. Schwabova »Se ena«, koncertni kolo, ki se prvič v Ljubljani izvaja. Priznani društveni moški ojekt bo prednašal staro, še vedno lepo Ant. Hajdrihovo »V sladkih sanjah« in 3 koroške narodne pesmi v harmonizaciji Oskarja Deva, natisnjene v pravkar izšli zbirki, ki jo je izdal Schwentner. Tako obeta koncertni del Silvestrovega večera lep pevski užitek! Začetek ob 8. uri zvečer, vstopnina za osebo 1 K, cenj. društveni podporni člani so vstopnine prosti.

Ob priliki III. Slovenskega protialkoholnega kongresa, ki ga — kakor smo že poročali — dne 29. in 30. t. m. skupno priredita Društvo zdravnikov na Kranjskem in Slovenska protialkoholna zveza, ima **Društvo zdravnikov** v nedeljo, dne 29. t. m. ob 6. zvečer v srebrni dvorani hotela »Union« svoje redno mesečno zborovanje z naslednjim dnevnim redom: 1. Naznanila predsedstva. 2. Kako morejo zdravniki sodelovati v boju proti alkoholu a) s predavanji, b) s sodelovanjem pri oskrbovalnicah za alkoholike, c) s snovanjem protialkoholnih muzejev. 3. Slučajnosti.

Društvo c. kr. geometrov na Kranjskem ima svoj redni občni zbor v Ljubljani, dne 5. januarja 1913 v uradnih prostorih Vodnikov trg 5. II. nadstropje ob 10. uri popoldan z običajnim dnevnim redom, ki se bo p. n. članom pravočasno dostavil.

V kratkem se razpošlje vabila za Savanski jubilej gg. starešinam. Drugih pa se ne bo osebno ne pisмено vabilo, ker na ples je vabljen vsak, ki ima simpatije za napredno dijaštvo; v prvi vrsti se torej tem potom vabi častito narodno damstvo, da se blagovolji udeležiti, v kar največjem številu naših prireditev 4. in 5. januarja, ki naj bodo obenem manifestacija napredne dijaške mladine. — Na družabnem večeru, ki se vrši v soboto, dne 4. januarja 1913, zvečer, bi nam bilo v največjo čast in zadovoljnost pozdraviti kar največ gg. starešin naših društev (obeh »Sav« in »Triglava«), da se prepričajo, da veje v teh društvih isti duh kot nekda in da so ideje in cilji naše-ga delovanja tiste, ki so jih zanetli enkrat gg. starešine v teh društvih. — Ponavljamo, da se banket, ki je tudi na programu, vršile, če se javi najkasneje do konca tega leta zadostno število udeležencev, ki so poslali s prijavo obenem tudi denarni znesek 8 K za couvert na naslov akad. fer. dr. »Sav« v Ljubljani.

Božičevanje je priredilo ljubljansko prostovoljno gasilno in reševalno društvo na sv. Stefana dan v veliki dvorani »Mestnega doma«. Ob 4. uri popoldne se je vršilo obdarovanje otrok, ob 7. uri zvečer pa se je vršilo pravo božičevanje. Kakor vsako le-

fo, tako je tudi letos privabila ta zelo priljubljena prireditev mnogo občinstva iz vseh krogov, pa vsaj se je tudi nudilo občinstvu obilo zabave in je bil tudi čisti dohodek namenjen društvenemu bolnišničnemu in podpor-nemu skladu. Nagovor g. Stricella bil je prisrčen in čarobna razsvetljava božičnega drevesa je popolnoma uspela. Vršila se je nato tombola, ki je imela zlasti mnogo lepih dobrotov, in razne druge zabavne igre. Pri večerni prireditvi je svirala tudi marljivo slavna »Slovenska Filharmonija« pod spretnim vodstvom kapelnika g. Jakla. To krasno prireditev je obiskal tudi župan ljubljanski g. dr. Ivan Tavčar, deželni odbornik in podžupan g. dr. Karel Triller, deželni poslanec g. Josip Turk in še mnogo odličnega in priproste občinstva. Za dobro jed in pijačo je skrbel restavracija g. Steltzer. — Obili obisk vseh krogov občinstva je pokazal, da ve občinstvo ceni velike zasluge tega društva in da je vedno pripravljeno prisločiti mu »Na pomoč!«

Narodno bralno društvo v Zagorju ob Savi ima v nedeljo, dne 29. decembra 1912 ob 3. uri popoldne svoj redni občni zbor v bralni sobi pri gospe Mariji Weinberger. Da se boje obč. zbor v prid društva uspešno vršil, udeležite se ga polnoštevilno in povabite tudi novostopivše člane.

Izobrazevalno društvo v Senožečah ima svoj občni zbor v nedeljo, dne 29. decembra 1912 ob 8. zvečer v gostilni gosp. Ivana Mlakarja s sledečim sporedom: 1. volitev odbora; 2. izprememba pravil; 3. nasveti.

Slovensko akad. društvo »Slovenija« na Dunaju je izvolilo na svojem drugem rednem in prvem izrednem občnem zboru sledeči odbor: Predsednik: Gorjanc Alojz, pravnik. Podpredsednik: Oražen Ivan, medicinec. Tajnik: Bezljaj Mihael, pravnik. Blagajnik: Rus Jožef, filozof. Knjižničar: Luschützky Karel, medicinec. Godopar: Trusnovič Rudolf, pravnik. Arhivar: Birsas Josip, filozof. Namestnika: Rutar Josip, pravnik in Šefman Dragotin, pravnik. Pregledniki: Zalokar Vekoslav, medicinec; Pestotnik Ivan, veterinar in Trtnik Albert, medicinec.

Prosveta.

Iz gledališke pisarne. V soboto se ponovi za štepe - abonente fantastična Offenbachova opera »Hoffmanove pripovedi«. V nedeljo popoldne (izven abonementa, za lože ne par) melodijozna opera »Ptičar«; zvečer, o priliki antialkoholističnega zborovanja »Ubijač«, drama po velikega Zole romanu »L'Assomoir«, ki kaže v pretresljivih slikah gonobe posledice alkoholizma. Predstava se začne ob 7. zvečer, da se je lahko udeležiti tudi tujci, ki se hočejo odpejati še zvečer iz Ljubljane. Opera pripravljala »Naskok na mlino«, drama Strindbergovega »Upnika«.

Slovensko gledališče. Na sveti dan popoldne so igrali Finčgarjevega »Divjega lovca«, zvečer v zelo dobro obiskani hiši »Hoffmannove pripovedi«. — Včeraj popoldne je napolnil hišo »Boccaccio«, zvečer so uprizorili Shakespearevo veseligo »Vesela žene vindsorske«, znano iz lanske sezone. Nad povprečnost se ni povzpeli nihče izmed igralcev. Neznane vloge postaja kritično. Gospodje mušji sami sebe in publiko. Kinematograf, ki se seli v hram gledališke umetnosti, vam bo delal možakarji, konkurenca! Ta bo namreč znal vloge!

Odborova seja »Matiče Sloven-ske« dne 23. decembra t. l. — Predsednik se v toplih besedah spominja št. Fr. Orožna, načelnika zemljepisnega oddelka in sodravnika »Matiče Slov.«, nadalje dobrotvora Iv. Fabijančiča, ki je svoje imetje zapustil »Družbi sv. Cirila in Metoda« in »Matiči Slov.« zapisal 500 K, končno ustanovnika Valentina Krisperja. S smrtjo Orožno-vo je »Matiča« izgubila iznava pisatelja za »Stajersko« v pisu »Sloven-ske zemlje«; pri tem bo v bodoče ločiti zemljepisni opis dežele od zgodovinskega in ga poveriti posebnemu pisatelju. Delo za **Jugoslovansko Enciklopedijo** napreduje; popolnoma je urejen sedaj tudi načrt za šolstvo in narodopisje, na pol pa načrt za »Sredstva prosvete« in arheologijo. — **Tehniški slovar**, ki ga je pripravila »Matiča«, bodo izdale združene inženirske organizacije jugoslovanske ter se bodo v terminologiji ozirale na čim večjo skupnost in enakost izrazov. — **Zemljevid slovenskega ozemlja** je v Matični pisarni v svrhu poprav in nasvetov vsakomur na ogled. — »Matiča« uvaža vedno vrednost zgodovinske slovnice slov. jezika, kakor jo je v mnogih partijskih izdelkih prof. Štrekelj, a misli, da bi tako delo bilo najprimernejše za edicijo Jugolov. Akademije znanosti v Zagrebu. — Spricho ilu-

stracij Trdinovih »Bajk«, ki jih je izvršil prof. S. Santel, se sprejme načeloma resolucija, da Matiča hoče gojiti slovensko obrazovno umetnost. — Znanost je v letošnjih publikacijah slabše zastopana nego beletristika, a to vsled tega, ker so Narodne pesmi po smrti urednikov morale izostati in se je »Bibliografija« (o zadnjih letih) še radi svoje obsežnosti morala preložiti na l. 1913. — Določijo se honorarji pisateljem in urednikom. — Program za l. 1913.: 1. Korespondenca dr. Jos. Vošnjaka (»Zbornik«, uredil dr. Drag. Lončar). 2. Dr. J. Šleibinger: Bibliografija (kakih 14 tiskanih pol). — 3. Narodne pesmi. — 4. Zabavna knjižnica s Funtkovo dramo: Tekme). — 5. Knežova knjižnica z belestr. vsebino. — 6. Hrvatska knjižnica (skupno z »Matičo Hrvatsko«); ilustrirani »Čengić - aga«. Uvaževalo se je tudi srbsko - hrv. narodne pesmi. — 7. Mencingerjevih izbranih spisov II. zvezek. — Odobrava se namera »Matiče Hrvatske« za l. 1913. izdati izbor Aškerčevih pesmi v uredništvu dr. A. Bazale.

Razne stvari.

* **Velika tatvina v vojašnici.** Iz Sobotice poročajo: Tu so ukradli iz blaginice huzarskega polka 27.000 kron.

* **Velik požar.** Iz Londona poročajo: V Islingtonu je zgorela velika stanovanjska karnisa. Neka zakonska dvojica in dva otroka so zgoreli. Tri osebe so se težko opekle.

* **Tramvajska nesreča v Rimu.** Iz Rima poročajo: Pri nekem vozu se je zlomila zavora, vsled česar je voz zavozil v zid. 17 oseb je bilo bolj ali manj poškodovanih.

* **Srečni dimnikar.** Iz Budimpešte poročajo: Kakor smo poročali, je neki dimnikar na budimpeštanskem dvoru ukradel cesarjev zajetek. Ta dimnikar je zdaj zadel glavni dobiček razredne loterije.

* **Železniška nesreča.** Iz Sarajeva poročajo: Pri postaji Visoko sta trčila dva vlaka skupaj. Škode je več tisoč kron. En vojak je bil ubit, šest vojakov pa ranjenih. Tudi več konj je bilo ubitih. Vsi vojniki so rezervisti s Hrvatskega.

* **Veliki snežni viharji v Severni Ameriki.** »New York Herald« poroča iz Novega Yorka: V vzhodnem delu dežele so bili v sredo veliki snežni viharji. Pomorski promet v newyorškem pristanišču je onemogočen. Več ladij ni moglo priti pripluti v pristanišča. Med temi ladjami sta ladiji »Amerika« in »George Washington«. Mnogo čolnov se je ponesrečilo, tudi več oseb je utonilo.

* **Bombni atentat na lorda Hardinge.** O atentatu na lorda Hardinge se poročajo: Bomba je padla na solnčnik, ki so ga držali nad glavo lordovo, ter eksplodirala. Sluga, ki je držal solnčnik, in en otrok med gledalci sta bila ubita. Lord Hardinge je bil na rami težko ranjen. Bomba je bila napolnjena z žebli. Hišo, v katero so se osumilci skrili, so preiskali in več oseb aretirali. Menijo, da je med temi tudi atentator.

* **Slike iz nemške kulture.** Flanski dnevnik »Het Morgenland«, ki izhaja v Antverpnu, prinaša članek o »civilizacijskem« delovanju velikonemcev, v katerem pravi: »Kakor je razvidno iz zakona, sprejetega leta 1908, v pruski zbornici, je bilo 8000 hektarjev zemlje, ki je bila last Poljakov, razlašeno in izročeno nemškim kolonistom. Prinašamo primer iz šole, kjer morajo poljski otroci nemško moliti. »Tiho!« zavpije učitelj, »napravite križ«, in začne polagoma avtomatično: »Oče naš, ki si...« (Seveda nemško!) Ko zapazi, da noben izmed otrok ne ponavlja molitve, nasproti, da se otroci nervozno spogledujejo, kriči še bolj: »Oče naš, ki si...« In zopet ne se ne odzove niti en glas iz otroških ust. Učitelj zardi, vrže se na plavega kodrolasa, prime ga za lase ter kriči: »Začni še enkrat!« Deček pobledi, trese se in pravi jokajoče: »Ja sie nie modlic po niemiecku.« »Kaj, kaj, kaj?« divja učitelj, podre dečka na tla ter ga začne suvati. Nato vzame palico in zavpije: »Marie Kluska!« — Revno obledela deklica, bolestna, vstane in reče tiho: »Ja sie po niemiecku modlic nie bedzie.« Učitelj jo udari po obrazu in čez roko, da se ji kri prikaže. Učitelj zopet zavpije: »Martin Pilarz!« Debel deček vstane, gre prav k učitelju in odgovori: »Ja sie po szwabsku modlic nie bedzie.« Učitelj ga udari parkrat po glavi; deček se niti ne gane. Učitelj je že divji; ker vidi v očeh svojih go-lencev le sovraštvo proti sebi, jih začne pretepati, da jih mnogo omedli. Mnogi izmed otrok imajo okrvavljene obraze in roke. Tedaj stopi majhno dekletce iz klopi, nastavi učitelju roke in šepče: »Ja jestem Polka. Ja sie nie bedzie modlic po niemiecku.« In učitelj jo začne pretepavati, dekletce začne glasno jokati in kmalu joka celi razred. Sto rokov se dvigne, otroci padejo na kolena, ob-

jamejo učiteljeve noge. Toda učitelj še vedno tolče, čeprav še vedno sliši iz vseh ust: »Ja sie modlic nie bedzie po niemiecku.« — Krasna slika nemške kulturne druzore!

* **Zastoj dobri vsakdo** po vseh trgovinah s čevlji in usnjem umetniško odlično opremljeni Bersonov stenski kolebar, ki so ga izdali tvorničarji gumijevih podpetnikov Berson p. n. odjemalcem za novoletno darilo.

Telefonska in brzojavna poročila.

Državni zbor.

Dunaj, 27. decembra. Današnja seja poslanske zbornice se je pričela ob enajstih dopoldne. Zbornica je pričela podrobno debato o uradniški službeni pragmatiki, ki bo, kakor vse kaže, že danes sprejeta in sicer v obliki, kakor jo je fiksirala gospodarska zbornica. Nato pride na vrsto proračunski provizorij. Ako bo dovolj časa, bo zbornica jutri rešila še razne krajše predloge, med temi najbrže zakonski načrt o reformi društvenega prava. Prihodnja seja poslanske zbornice bo šele v drugi polovici meseca januarja, najbrže šele 21. januarja. V tem zasedanju se bo zbornica pečala s takozvanim malim finančnim programom.

Notranja situacija.

Praga, 27. decembra. Poslanec dr. Kramar priobčuje v »Narodnih Listih« pod naslovom »Notranja situacija« članek, o katerem pravi, da bi mogli Čehi z ozirom na razvoj v zunanji politiki mnogo bolj mirno zreti v prihodnost, če bi se bila posrečila češko - nemška sprava. Vsled zunanjih dogodkov je prišla češka politika v zelo neugodno situacijo, ki je postala vsled obstrukcije čeških radikalcev proti zakonu o vojnihi služnostih še bolj neugodno. Vsled pritiska vseh strank na obstrukcijo ostane sedaj samo češko - nemški spor nerešen. Politične konsekvence so jasne. Slovenci in najbrže tudi Rusini bodo stopili v vladni tabor in tudi Italijani so mnogo pridobili s tem, da so se Čehi odločili za Trst kot sedež italijanske fakultete. Vlada večina je tedaj tako velika, da bo mogla izhajati brez Čehov. Pod Biernotom je imela vladna večina včasih samo za 5 glasov več, danes pa ni izključeno, da bo tako velika, da bo izhajala brez Čehov in da bo vsak boj proti njej brezuspešen. Če bo to razmerje trajno, bo tvorilo veliko nevarnost za češke narodne in politične interese. Treba je tedaj, kakor hitro mogoče doseči sporazum med Čehi in Nemci na Češkem, kar je vsekakor mogoče. Z notranjimi katastrofami ni mogoče računati. Končno apelira v interesu dežele, da se že enkrat reši češko - nemško vprašanje.

Grof Berchtold pri cesarju.

Dunaj, 27. decembra. Cesar je danes sprejel v posebni avdienci ministra zunanjih del grofa Berchtolda. Avdienca je trajala izredno dolgo.

Češko - nemška sprava.

Praga, 27. decembra. V tukaš-njih čeških političnih krogih se potrjuje, da se bodo češko - nemška sprava pogajanja po Novem letu zopet začela.

Volilna reforma na Ogrskem.

Dunaj, 27. decembra. Danes pri-se semkaj ogrski ministrski predsednik dr. Lukacs. Jutri ga sprejme cesar v posebni avdienci, v kateri mu bo ogrski premier predložil v predskajncio načrt volilne reforme za ogrski parlament. Kakor se zatrjuje v poučenih krogih, bo ogrska vlada že prihodnji terek predložila volilno reformo parlamentu.

Soproga nemškega poslanika v Belgradu aretirana v Zemunu.

Zemun, 27. decembra. Policija je tu aretirala soprogo nemškega poslanika v Belgradu, Griesingerja, ker jo je smatrala za srbsko vohunko. Vsa zatrjevanja gospe, da ni ne Srbkinja ne vohunkinja, niso pri policiji nič izdala. Pridržali so jo v zaporu in jo izpustili šele, ko je prihitel v Zemun poslanik Griesinger sam ter z vso odločnostjo zahteval, naj njegovo ženo izpuste.

Zarota proti italijanskemu kralju.

Rim, 27. decembra. Pisma, ki so jih našli pri anarhistu Dal Ferru, ki se je poskušal sam usmrtiti, in je, kakor znano priznal, da je imel od anarhistične strani nalog izvršiti atentat na kralja, so dokazala, da so anarhisti nameravali celo vrsto atentatov. Policija je aretirala pet anarhistov.

Rusija in Kitajska.

Bruselj, 27. decembra. Iz Pekin-ga poročajo, da je pričakovati prekinjenja diplomatskih zvez z Rusijo spomladi. Ruski poslanik v Pekingu je protestiral proti vladi, proti protiruski agitaciji.

Ministrska kriza na Portugalskem.

Lizbona, 27. decembra. Ministrska kriza se je uresničila. Sedaj nima na Portugalskem nobena stranka potrebne večine, da bi mogla prevzeti sestavo ministrstva. Najbrže bo sestavil novo ministrstvo Almeida ali Alfonso Costo. Oba sta baje obljubila, da bosta zasledovala politiko pomirjenja.

MED VOJNO IN MIROM.

Situacija.

Dunaj, 27. decembra. »Neues Wiener Abendblatt« priobčuje ofici-jozno poročilo o mednarodnem položaju. V tem poročilu presoja situacijo nad vse optimistično in izraža mnenje, da niso pri jutrišnji seji mirovne konference izključena velika presenečenja. List naglaša, da se potrjuje vest, da je vrhovni poveljnik bolgarske armade, general Savov, v re-snici imel te dni zaupno konferenco s turškimi velikimi vezirjem Kiamil pašo.

Mirovna pogajanja.

Dunaj, 27. decembra. Čez praznike so imeli delegatje Balkanske zveze svoje konference, v katerih so delegatje še enkrat precizirali svoje postopanje napram Turčiji, ter označili svoje stališče napram predlogom, ki jih je jutri pričakovati od strani Turčije.

Turški delegatje bodo tekom današnjega dne predložili svoje protipropozicije, o katerih se je zadnja dva dneva posvetoval turški ministrski svet.

Govori se, da bodo turški delegatje označili bolgarsko zahtevo po predaji Odrina kot nesprejemljivo in da bodo stališi protipredlog, da naj ostane pod suvereniteto Turčije ozemlje od Midije do zaliva Sarosa. Razen tega naj ostaneta Odrin in kos odrinskega vilajeta turška pod lastno avtonomijo in upravo, ki bi jih nadzorovale Turčija in Balkanska zveza. Albanija naj dobi avtonomijo pod sultanovo suvereniteto in nadzorstvom velesil.

Te propozicije Turčije se zde balkanskim delegatom nesprenemljive. Najbrže se, kakor izjavljajo balkanski delegatje, prekinejo pogajanja.

Od izvrštno informirane osebe pa izvem, da ni povoda za pesimistično naziranje o vršičih se pogajanjih.

Evropa bo morala pritisniti na Turčijo, ter najti izhod, kako rešiti najtežje vprašanje, to je vprašanje Odrina.

Pojavil se je predlog, da naj Odrin in okolica ostaneta turška. — Turčija pa naj plača vojno odškodnino. Dokler Turčija te vojne odškodnine ne plača, naj ostane Odrin v bolgarski upravi. Zgodi se to samo z ozirom na reputacijo Turčije.

Poleg tega je treba računati z zelo vplivno vojno stranko v Carigradu, ki se zavzema za odpor pri Čataldži. Velik pomen se pripisuje tudi misiji Savova, ki je incognito kot bankir Kalčev, ki je Savovov sodnik, navzoč v Carigradu, ter tam konferira z merodajnimi turškimi faktorji. V teh konferencah bo šlo tudi, kakor poročajo iz Belgrada, zlasti za stališče Turčije in Bolgarske zaradi Odrina. Baje je uspešen konec teh konferenc že zasiguran. Na nadaljevanje vojne med Turčijo in Balkansko zvezo ne verjamejo niti na Dunaju, niti v Belgradu.

Minister Noradunghian o mirovnih pogajanjih.

Carigrad, 27. decembra. Minister zunanjih del Noradunghian se je izrazil, da so mirovni pogoji v obliki, kakor jih je predložila Balkanska zveza, za Turčijo absolutno nesprejemljivi, vendar pa se s tega še ne da sklepati, da bi se zaradi tega raz-bila mirovna pogajanja, nasprotno lahko se v splošno presenečenje do-godi, da bodo ta pogajanja v bistvu že jutri končana.

Pod kakšnimi pogoji so Turki pripravljeni za mir.

Berolin, 27. decembra. Iz Carigrada poročajo, da je ministrski svet sklenil, ponuditi Balkanski zvezi sklenitev miru pod temi - le pogoji: Ozemlje od reke Ergene do Soluna dobi avtonomijo pod turško suvereniteto. Solun ostane mednarodno pristanišče. Bolgarska pa dobi trgovsko luko v Kavali na Egejskem morju.

Avstro - ogrsko - srbski spor.

Belgrad, 27. decembra. »Štam-pa« poroča iz informiranih krogov, da so vsa avstro - ogrsko - srbska sporna vprašanja popolnoma rešena in da prevladuje trdno prepričanje, da bodo že v prihodnjih dneh nastale popolnoma normalne razmere med obema državama. Tudi v vprašanju prihodnje meje Albanije je prišlo do popolnega sporazuma. Pristaniško vprašanje se bo rešilo v obojestransko zadovoljnost. Listi pravijo, da bo poslala Srbija vse svoje razpoložljive čete pred Čataldžo.

Gučkov o situaciji.

Petrograd, 27. decembra. O zunanje-političnem položaju se je izrazil Gučkov: Da ne pripusti Srbije k morju, je samo prvi korak Avstro-Ogrske. Treba nam je biti pripravljenim na to, da bo zahtevala Avstro-Ogrska skrajšev srbske armade in zlasti njene artilerije. Avstro - Ogrska hoče dokazati, da se morejo balkanske države le tedaj prosto razvijati, če se naslanjajo na Avstrijo, da pa nimajo ničesar pričakovati, če se hočejo naslanjati na Rusijo.

Podaljšani srbski moratorij.

Belgrad, 27. decembra. Uradni list priobčuje kraljevi ukaz, s katerim se podaljša moratorij do 30. marca 1913. V slučaju, da se odredi demobilizacija srbske armade prej, ostane zakon o moratoriju v veljavi še en mesec od dneva objave demobilizacije.

Vprašanje Odrina.

London, 27. decembra. Listi pišejo in nasvetujejo Turčiji, naj ne vztraja preuporno pri zahtevi, da ji ostane Odrin. Uvaževati je namreč treba, da je zahteva, naj Turčija odstopi Odrin, postulat celokupne Balkanske zveze, ki bo v vsakem slučaju in za vsako ceno neomahljivo vztrajala pri tej svoji zahtevi.

Odrin.

Pariz, 27. decembra. Eden izmed mirovnih delegatov je na vprašanje, ali bi bila Bolgarska pripravljena resignirati na Odrin, če dobi Solun, odgovoril, da pod nobenim pogojem.

Pri Čataldži.

Berolin, 27. decembra. Nemški listi poročajo izpred Čataldže, da se vrše tam luti boji med bolgarskimi in turškimi četami zaradi prekoračenja nevtralnih tal.

Boji v Epiru.

Carigrad, 27. decembra. Ejabi paša je s celim štabom padel v boj pred Janino. Pri Korici se vrše luti boji med turško armado, ki šteje 20 tisoč mož, in med dvema grškima divizijama. Ostanke vardarske armade, razbite pri Bitolju, hite proti Ljaskodiku, da pridejo pravočasno na pomoč obleganemu v Janini.

Bolgarske jadrenice v Marmarskem morju?

Carigrad, 27. decembra. Turške topničarke so zapadle danes ponoči 9 bolgarskih jadrenic v Marmarskem morju. Jadrenice so dovažale Bolga-mor živila. Turško vojno brodovje jih je zajelo ter odpeljalo v Carigrad.

Kompensacije za Romunsko.

Dunaj, 27. decembra. Novoime-novani romunski poslanik v Londonu Misu, ki bo zastopal na konferenci veleposlanikov interese Romun-ske, je dobil naročilo, da se neofici-jalno posvetuje z bolgarskimi delegati glede kompensacij za Romun-sko. Romunska zahteva pokrajino od Silistrije do Kavarne, Bolgarska pa hoče odstopiti le Silistrijo.

Car Ferdinand in kralj Peter.

Belgrad, 27. decembra. Tu pričakujejo v prihodnjih dneh carja Ferdinanda, ki se sestane tu s kraljem Petrom.

Predzrni Albanci.

Rim, 27. decembra. Albanski komite razglašajo, da je vsa Albanija revolucionirana. Povsod se širi upor proti Srbom, da bi jih pognali iz dežele.

Kolera pri Čataldži.

Petrograd, 27. decembra. »No-voje Vremja« poroča: Gučkov, ki je vodil na Balkanu delovanje »Rdečega križa« in se je vrnil v Petrograd, izjavlja, da je pri Čataldži 23.000 za-kolero in legarjem zbolelih.

Romunski poslanik v Londonu.

London, 27. decembra. Novi romunski poslanik Misu je imel včeraj dolgo konferenco s predsednikom bolgarskega sobranja dr. Danevom o razmerju Bolgarske napram Romu-niji.

Gospodarstvo.

— **Razpisi mizarskih del.** C. k. poštno in brzojavno ravnateljstvo v Trstu je naznanilo trgovski in obrtniški zbornici v Ljubljani, da razpisuje dobavo štiristopadeset različnih komadov oprave (mizarska dela) za poštni urad v Opatiji. Seznam, opisi in obrisi oprave, ki se ima dobaviti je možno dobiti pri navedenem ravnateljstvu (oddelek 1, soba 12) (me-uradnimi urami) ali pa se jih na zahtevo prepošlje proti povračilu poš-nine v znakah. Predmete je naba-viti najkasneje do 20. aprila 1913 ko novo poštno poslopje v Opatiji Ponudbe na dobavo enega dela oprave niso dopustne. Ponudbe je posla-najkasneje do 4. januarja 1913, ure dopoldne c. kr. poštному in brzojavnemu ravnateljstvu v Trstu. Razpis je v pisarni trgovske obrtniške zbornice v Ljubljani vpogled.

— C. kr. ravnateljstvo dr. železnice v Trstu odda zgradbena dela za razširjenje postajnega poslopja (prizidave nadstropja) v postaji Sv. Sovota proti pavšalu. Podrobni podatki o opremi onudb, vloženem roku itd. so razvidni iz prihodnje številke listov »Oesterreichischer Zentralanzeiger für öffentlichen Lieferungsweesen«. »Oesterreichische Wochenschrift für den öffentlichen Bau-dienst«, »Laibacher Zeitung« in »Osservatore Triestino«. V zadevi daje pojasnila tudi oddelek III. c. kr. ravnateljstva državne železnice v Trstu in c. kr. sekcija za vzdrževanje železnice v Trstu.

Današnji list obsega 6 strani.

Izdajatelj in odgovorni urednik:
Valentin Kopitar.
Lastnina in tisk »Narodne tiskarne«.

Umrli so v Ljubljani:

Dne 24. decembra: Ign. Egger, južne železnice sprevodnik v p., 87 let, Strelška ulica 10. — Justina Jeršek, bivša predilniška delavka, 71 let, Japljeva ulica 2. — Franc Turšič, delavec, 42 let, Radeckega cesta 11.
Dne 25. decembra: Alojzij Jan-kovič, rejnec, pol leta, Strelška ulica 15. — Josip Kralj, čevljarški mojster, 46 let, Radeckega cesta 1. — Josip Gracar, rejnec, 1 mesec, Strelška ulica 15.

V deželni bolnici:
Dne 20. decembra: Ernest Čepelnik, krojaški pomočnik, 40 let.
Dne 21. decembra: Vikt. Schaffer, strojnikov sin, 5 let.
Dne 22. decembra: Josip Travnar, učitelj v p., 65 let.
Dne 23. decembra: Helena Trdin, posestnikova žena, 50 let.
Dne 24. decembra: Milena Pelan, kontoristinja, 21 let.

Mnenje gosp. dr. G. Pfeifferja, primarija v Budimpešti.

Gosp. J. Serravallo

Trst.

Z Vašim železnatim kina - vinom Serravallo sem dosegel izborne uspehe v slučajih slabokrvnosti, po veliki izgubi krvi, krvavenju in oslabelosti. Predpisujem Vaš izdelek večkrat v moji razširjeni praksi.

Budimpešta, 17. novembra 1911.

Dr. G. Pfeiffer.

Meteorološko poročilo.

Višina nad morjem 300-2 Srednji zračni tlak 736 mm

dec.	čas opazovanja	stanje barometra v mm	temperatura v °C	Vetrovi	Nebo
25.	2. pop. 9. zv.	743.7 743.6	3.0 0.4	sl. zah. sl. svzh.	oblačno megla
26.	7. zj.	741.0	-2.5	sl. sever	.
"	2. pop. 9. zv.	738.8 735.2	6.6 6.1	moč. jzah. sr. zah.	oblačno. dež
27.	7. zj.	731.1	8.2	moč. jzah.	oblačno

Srednja predvčerajšnja temperatura 1.9° norm. -2.5° in včerajšnja 3.4°, norm. -2.5°. Padavina v 24 urah 0.0 mm in 0.8 mm

Tvrška Fr. K. Souvan naznanja tužno vest, da je na božični večer po kratki in mučni bolezni preminula nje zvesta sotrudnica blagajničarka, gospodična

Milena Pelan

Blag ji spomin!

V Ljubljani, 26. decembra 1912.

Dr. Edvard Šerko naznanja potrtim srcem v svojem ter v imenu svoje hčerke Anice vsem sorodnikom, prijateljem in znancem prebridko vest, da je njegova nad vse ljubljena soproga, oziroma mati, gospa

Milka Šerko

včeraj ob 4. popoldne, po daljši jako mučni bolezni, v starosti 25 let previdena s tolažili sv. vere udano in mirno se preselila v večnost. Pogreb drage nepozabne rajnice se vrši jutri v soboto, dne 28. decembra popoldne ob pol 3. uri iz hiše žalosti v Spod. Šiški št. 25 na pokopališče k sv. Križu v lastno grobnico. 4761

Bodi rajnici prijazen spomin!

Vransko, dne 27. decembra 1912.

Težkim srcem naznanjamo vsem sorodnikom, prijateljem in znancem žalostno vest, da je nemila smrt uničila mlado življenje

Jakoba Brinovec

bivšega gojenca Slovenske trgovske šole v Ljubljani,

ki je dne 26. decembra 1912 ob 6 zjutraj v 17. letu svoje starosti izdihnil svojo mlado dušo.

Za prerano umrlimi starši ugrabila je smrt kot novo žrtev i njega ter ga raz praga v življenje povedla v večnost.

Vransko, dne 26. decembra 1912. 4750

Ivan Brinovec, veleposestnik in gostilničar, brat. — Minka Košenina, Julka Kodré, Ivanka Brinovec, sestre. — Franc Košenina, notarski kandidat. Jožef Kodré, deželni živinozdravnik, svaka.

Dr. Martin Travnar, c. kr. višji dež. sod. svetnik v Ljubljani naznanja v svojem in v imenu svojih otrok za njega prežalostno vest, da je njega edina nad vse ljubljena hčer

Milka

dne 26. decembra 1912 ob 4. uri popoldne v 25 letu svojega življenja po dolgem mučepolnem trpljenju previdena s sv. zakramenti, izdihnila svojo plemenito dušo. 4755

Pogreb prerano umrle se vrši v soboto, dne 28. decembra ob pol 3 popoldne iz hiše žalosti v Spodnji Šiški št. 25. na pokopališče k sv. Križu kjer se umrlo pokoplje v rodbinski grob. Sv. maše se bodo darovale v več cerkvah.

Spodnja Šiška, 26. decembra 1912.

Prvi kranjski pogrebni zavod Fr. Doberlet

Neizmerne žalosti potrti naznanjamo vsem sorodnikom, prijateljem in znancem žalostno novico, da je Bogu Vsegamogočnemu dopadlo polidicati danes v boljše življenje gospoda

Martina Jančigaja

po težkem in dolgem bolehanju.

Nepozabnega rajnika, ki je preminul ob 3. zjutraj v starosti 62 let, spremilo se bo iz hiše žalosti na Sv. Jerneja cesti v Sp. Šiški k sv. Križu, v petek, dne 27. t. m. ob pol 3 popoldne in tamkaj njegove pozemske ostanke položilo k večnemu počitku. Blag mu bodi spomin in molitev spremljaj ga onkraj groba! 4759

V Spodnji Šiški, 25. decembra 1912.

Žalujoči ostali.

Zastopstvo

znane firme se odda pri drogisti, trgovcih, konsumnih društvih, uvelim agentom ali potnikom. Ponudbe pod 20% Provision na Haasenstein & Vogler A. G. Dunaj, I. Neuer Markt 3.

Cené

in dobrodošle ure vseh vrst s triletnim pismenim jamstvom n. pr.:

Nikljaste žepne ure	K 420
Boljšje kakovosti	5
Srebrne ure	840
Nikljaste budilke	290
Kuhinjske ure	320
Ure s kukavico	850
Ure na nihalo	850

razpošilja prva tvornica ur

JAN KONRAD, c. in kr. dvorni dobavitelj v Mostu št. 2393 (Češko). Glavni katalog s 4000 slikami se na zahtevo pošlje vsakomur zastoj in poštne prosto.

Razpošilja se proti povzetju ali preplačilu. Brez rizika. — Zamenjava dovoljena ali denar nazaj.

Podpisano županstvo naznanja, da se bode dal

LOV

občine Polšnik,

dne 2. januarja 1913 za dobo 5 let pri c. kr. okr. gl. v Litiji ob 10. uri dopoldne (v prostorih okr. glavarstva v Litiji)

v najem po dražbi.

Lov je v bližini žel. postaje Sava in Zagorja ob Savi, ter ima mnogo divjih petelinov, divjih koz (gamzov) edini na Dolenjskem. Tudi druge divjačine je dovolj. 4754

Županstvo občine Polšnik,

dne 26. decembra 1912.

Išče se za tovarno na deželi zaslonjiv, trozen 4752

kurjač

izučen ključavničar ali kovač. — Vstop takoj. — Ponudbe na upr. »Sl. Nar.«.

Išče se za boljše gostilno na deželi

ženska

ali vdova staro 30 ali več let ki je vajena dobro kuhati in voditi gostilno na račun. Nastop 1—4 januarja. Naslov pove uprav. »Slovenskega Naroda«. 4753

Notarska pisarna v Ljubljani sprejme s 1. januarjem

spretno pisarico

s lepo pisavo za popoldan od pol 3—6. Ponudbe s pričevali naj se pošljejo upravnistvu »Slov. Naroda«, če mogoče s fotografijo. 4683

Proda ali v najem se da 4749

strojarija

s prodajalno z usnjem in špecerijo. V hiši se nahaja elektrika, vodovod, vodnjak. Vodna moč za tolčenje lubja se nahaja blizu hiše. Firma je že stara in po Gorenjskem dobro znana. — Naslov pove upravnistvo »Slov. Naroda«.

Céna, dobra denarnica

St. 7202. Zganjena iz 1 kosa gladkega močnega usnja, 4 predali, biljetna žepnica s 3 zaklepi, 9 cm dlj., 6 cm šir K 120. — Boljšje K 180, 2 K in više v zalogi. Najbogatejša izbira vseh vrst usnjatega blaga v mojem glavnem katalogu. Brez rizika; zamenjava dovoljena ali denar nazaj. Razpošilja, ako se pošlje denar naprej, prištevi 20 h za poštino c. in kr. dvorni dobavitelj Jan Konrad v Mostu št. 2377 (Češko). Glavni katalog s 4000 slikami vsakomur gratis in franko.

Največjo izbero

razglednic

za praznike že od 2 v naprej

priporoča

Marija Tičar

Ljubljana, Sv. Petra cesta nasproti »Zlate kaplje«.

Velika novoletna priložnostna prodaja

damskih paletov, raglanov, kostumov in bluz v vseh najmodernejših barvah in fasonah. — Nadalje ogromna zaloga raglanov, oblek in klobukov za gospode in dečke.

Cene priznane nizke!

Postrežba solidna!

„Angleško skladišče oblek“

O. Bernatovič, Mestni trg št. 5.

Blagajna

Wertheimer, manjša oblika

se kupi

Ponudbe poštini predal števil. 92.

Meblirana mesečna soba

s posebnim vhodom

se ceno odda stalnemu gospodu.

Več se izve v 4740

Rožni ulici števil. 25., II. nadstr.

Pri c. kr. poštne in brzojavne uradu v Borovnici na Kranjskem se sprejme s 15. januarjem 4703

poštna pomočnica

Plačilo 400 kron na leto, prosta hrata hrana, stanovanje in perilo. Zah-teva se poština in brzojavna skušnja. — Ponudbe naj se pošljejo pismeno.

Takoj ali čez čas sprejme

notarskega kandidata

tudi začetnika. ali pa 4705

solicitorija

z daljšo prakso v zemljiško knjižnih in izvršilnih stvareh ter strojepisu Jak. Kogej, c. kr. notar v Postojni.

Solske in koncertne gosli!

Samo najboljši izdelki bresihne izvršitve. St. 112/2 Solske gosli, 4/4 vel. s plamenim poliranim dnom K 580; St. 113/2 Solske gosli 4/4 vel. s lepo plamenim poliranim dnom, boljšja kakovost K 650, St. 115/2 Solske gosli 4/4 velike, violone, lepo plameneno dno, prav priljubljena vrsta K 740. Solske gosli s garnituro iz ebenevine, dobrega glasu in izvršitve po K 440, 9—, 0.80; St. 212/2 orkestrske gosli s garnituro iz ebenevine K 1680; loki za gosli po K 90, 110, 120, 2—, 220 in naprej. Čire, harmonike in orglice, okarine, klarineti, pihalni instrumenti, gramofoni itd. v največji izbiri. Brez rizika. Zamenjava dovoljena ali denar nazaj. Razpošilja po povzetju ali denar naprej

c. in kr. dvorni dobavitelj JAN KONRAD

razpošiljalnica glasbil v Mostu št. 2379 (Češko). Glavni katalog s 4000 slikami na zahtevo zastoj in poštne prosto.

Ženitna ponudba.

Mesar, gostilničar in posestnik na deželi bi se radi pomaniknaja znanja v surho ženitve seznanil z gospico od 20 do 24 let staro, ki bi bila varčna ter imela veselje do gostilne in imela nekoliko premoženja. 4592

Le resne ponudbe, če mogoče s sliko, je poslati pod »Srečno« do 1. januarja 1913 na upravništvo »Slov. Nar.« Stroga tajnost zjamčena.

Ves svet gleda

z občudovanjem na Balkan.

Vse se zanima za razmere na Balkanu.

„Slovenski Ilustrovani Tednik“

bo priobčeval prihodnje leto izviren

roman z Balkana

„Za svobodo in ljubezen“.

V tem romanu so verodostojno in pretresljivo opisane z idealne in realne strani razmere na Balkanu. „Za svobodo in ljubezen“ je velezanimiv, krasen roman, ki ga je spisal odlični slov. pisatelj, ki je prepotoval ves Balkan in ki so mu razmere tam dobro znane. V romanu »Za svobodo in ljubezen« so z večjo roko opisane krute razmere, ki so vladale na Balkanu pod turškim jarmom. Divji zatiralci slovenskega življa na eni, junaški vstaši (komite) na drugi strani, velika napetost dejanja — vse to bo gotovo

ustreglo mnogostranskim željam občinstva, po kaki lepi in zanimivi povesti z bližnjega juga. Med temno in viharo scenerijo romana »Za svobodo in ljubezen« se vije, kot rdeča nit nežna ljubezen mladih src, ki se po mnogih genljivostih in pretresljivih dogodbah pribori do zaželjene zmage. Kdor hoče leta 1913 čitati velezanimiv roman o naših junaških bratih in sestrah na Balkanu, naj se naroči na

„Slovenski Ilustrovani Tednik“

ki začne takoj po novem letu priobčevati ta roman. — »Slovenski Ilustrovani Tednik« stane za četrta leta le 2 K, za en mesec pa samo 70 vinarjev. Razen romana »Za svobodo in ljubezen« bo priobčeval »Slovenski Ilustrovani Tednik« več krajših povesti, humoresk in novel in ker si je pridobil kot sotrudnike naše najboljše, tako starejše in tudi mlajše pisatelje, bo

„Slovenski Ilustrovani Tednik“

prihodnje leto najbolj zanimiv

slovenski list, ter bo nudil vsakomur obilo zabave in razvedrila.

Priobčeval bo slej ko prej

slike in poročila

zanimivih dogodkov doma in na tujem, o znamenitih osebah, krajih itd. itd. 4730

Naročite si torej

„Slovenski Ilustrovani Tednik“

in razširjajte ga.

Vojska bo za galanterijsko blago in papirnate izdelke na Mestnem trgu

ker prodajam vso zalogo galanterijskega in papirnatega blaga radi opustitve galanterije znatno pod nakupno ceno.

Vsekdo si lahko ogleda brez obveznosti nakupa

krasno novoletno razstavo.

Fr. Iglič, Ljubljana, Mestni trg šteč. 11-12.

Pozor! Od jutri naprej se prodaja Trgovci! galanterijsko blago in pletenine

iz konkurzne mase Ludovika Dolenc v Prešernovi ulici pod tvorniški cenami.

„Dvorni tokajec“

V c. in kr. dvorni kleti se prodajo nastopne vrste tokajskega vina v 1/2 litrskih steklenicah od 6 steklenic naprej in sicer od steklenic:

Vrste 1 tokajsko (Bratenwein)	à K 2-20	Vrste 7 iztok	à K 13-20
2 samorodno	à K 3-30	8 esenca	à K 17-50
3	à K 4-40	9	à K 22-
4	à K 5-50	10	à K 55-
5 iztok	à K 8-80	11 muškatelec	à K 33-
6	à K 11-	12 brandy	à K 3-30

Naročila se izvršujejo samo potom pisanih prijav pri c. in kr. dvorni kleti. Osební promet v cesarski dvorni kleti je izključen. Dopolnje spediter po povzetju vseh stroškov.

E 581/12/3.

4751

Dražbeni oklic.

Vsled sklepa z dne 17. decembra 1912 opr. šteč. E 581/12/2

prodajo se dne 20. in 21. januarja 1913 ob 9. dop. v St. Jerneju in Kobili na javni dražbi: Velika množina bukovega oglja, bukovih desk, različne dolžine in debelosti, različni stroji in strojni deli, vozovi, konji itd.

Reči se smejo ogledati dne 20. in 21. prosinca med 8. in 9. uro dopoldne. C. kr. okrajno sodišče v Kostanjevici, odd. II., dne 26. decembra 1912.

Otvoritev slovenske gostilne v Kočevju

Slavn. občinstvu vlijudno naznanjam, da bom dne 1. januarja 1913 začel izvrševati

gostilniško obrt

v lastni hiši v Kočevju šteč. 236 (nasproti sirotišnici).

Točil bom vedno le najboljše pijače in dobila se bodo vsikdar mrzla in gorka jedila. — Za točno postrežbo jamči ter se za mnogoštevilen obisk priporoča

Josip Beljan, posestnik in gostilničar v Kočevju.

Št. 40.242

4588

Razglas.

Pobiranje pasjega davka za 1913 leto

se bo pričelo z 2. dnem januarja 1913.

Ta davek je plačati v okrožju ljubljanskega mesta od vsakega psa, izimši od psov, kateri so za varstvo osamljenih posestev neobhodno potrebni. Lastniki psov naj si preskrbe za to leto veljavnih pasjih mark, najkasneje

do 20. dne februarja 1913

pri mestni blagajnici proti plačilu

osmih kron.

Z ozirom na § 14. izvršilne naredbe o pobiranju pasjega davka, opozarjajo se lastniki psov, naj pravočasno vplačajo takso, ker bode polovil konjač od 20. februarja 1913 nadalje vse one pse, kateri se dobe na ulicah brez veljavnih mark.

Mestni magistrat v Ljubljani,

dne 8. decembra 1912.

Zupan:

dr. Ivan Tavčar l. r.

OROŽJE

najskrbneje zastreljeno, v najboljši kva-
liteti in najbližnji izvedbi razpošilja
c. in kr. dvorni dobavitelj
JAN KONRAD
Most, št. 2395 (Češko)
Samokresi K 6—, flobertove žepne pi-
stole K 2—, terzeroli K 2-60, flobertovi
tešingi K 10-60, lovske puške K 46— in
višje v nabogateljski izbi.
Glavni katalog se pošlje na zahtevo vsa-
komur gratis in franko.
Razpošilja se proti povzetju ali predplačilu. Brez ri-
zika. Zamenjava dovoljena ali denar nazaj.

Syrup Sarsaparillae

compos s sidrom.
Čistilo krvi. Stekl. K 3-60 in 7-50.

Liniment s sidrom Capsici

compos.
Nadomestilo za Pains-Expeller s sidrom.
Bolešine ublažujoče sredstvo za vrgneje
pri prehlajenju, revmatizmu, protini itd. itd.
Steklenica K 1-40, 1-40, 2-—.

Železasto beljakovinska tinktura
s sidrom.
Za malokrvnost in bledico.
Steklenica K 1-40.

Dobiva se po lekarnah ali po naravnosti od
Dr. RICHARDA ZEVA
lekarna „Pri stolu levo“, Praga I.
Elizabetna trida 5.

Ura s kukavico

K 8-50.
St. 4453. Lepo rez-
ljan ščit, nastavek
s ptičem, koščene
številke in kazalec,
ključ ure in polure.
32 cm vis. z dvema
zlatobronziranimi
utežima v obliki je-
lovih storjev, na-
tančno regulirana,
kolesje prve vrste,
K 8-50. St. 4598. Naj-
cenejša ura s kuka-
vico, lepo rezljana,
brez nastavka s pti-
čem K 7-50. Z bogato rezljanim ščitom,
nastavek jelenja glava ali verveca K 10.—
11-50, 13.— 15-50. Za vsako uro 3 leta
pisane garancije. Brez rizika. Zamen-
java dovoljena ali denar nazaj. Po povzetju ali
proti vpošiljati denarja naprej razpošilja
tvrdka Prva tvornica ur Jan Konrad,
c. in kr. dvorni dobavitelj v Mostu št.
2374. (Češko). Glavni katalog s 4000 sli-
kami na zahtevo vsakemu zastojin franko

„Zdravnik želodca“ je najboljši liker za želodec.

„Zdravnik želodca“ je najboljši liker za želodec.

„Zdravnik želodca“ je najboljši liker za želodec.

Dobre, cenene srebrne ure

St. 4129. Prava
srebrna rekon-
struirana ura od
c. kr. kovnice
denarja belje-
tovana z enajst
nim kazalcem,
okroglim ka-
zalcem, natan-
čno regulirana
z dobro se za-
pirajočim
okrožjem kron
8-40. St. 4130.
Ista s šarmir-
jem v boljši
izvedbi K 9-50
St. 421. Srebr-
nata poroka-
vna K 12-50.
St. 4101. ura
na sidro, sta-
tem Buchtopf,
odprta K 12-50
St. 4096 z ori-
ginalno baterijo „Adler-Buchtopf“ K 14-50. St. 4101. Prava
srebrna rekonstruirana ura na sidro z dvojnimi potrošniki
(3 uradni potrošniki), samostojna kazilnica, in baterija s 15
rubli, samostojna kazilnica, natančno regulirana K 10-50.
Vse ure so natančno regulirane in rekonstruirane. Za vsako
uro se strgo jamči petletna 3 leta. Pošilja po povzetju
prva tvornica ur Jan Konrad
c. in kr. dvorni dobavitelj, Most št. 2374 (Češko).
Glavni katalog s 4000 slikami na zahtevo gratis in franko.

K 4-20 Moški sviterji, jopiči, športne čepice. K 6-—

St. 900. Moški sviter za vsak zimski šport iz la vi-
gonjske volne različnih barv, se rado raztegne
velikost IV V VI
za šibke srednje močne osebe
komad K 4-20 K 4-70 K 5-20.
Moški sviter iz močne grebeninaste ovčje volne po
K 8-60, 9-80, 12-40 in višje. — St. 400. Moški pleten
jopič iz la vignonjske volne s privihanim ovratnikom,
našivi in na prsih z lepimi vzorci, dve vrsti gumbov
s tremi žepi, jako stanovitno in lepo pleteno.
St. 400. 4 velikost, prsna širjava 42 cm K 6-—
5 48 45 6-60
6 48 48 7-20
Brez privihanega ovratnika, enovrsten z 2 žepoma po velikosti K 2-80, 3-20, 3-50, 4-10. — Naj-
večja izbira v mojem glavnem katalogu. — Sankarske športne čepice za gospode, dame in otroke
in sicer bele, rjave, sive ali barvaste, pasaste K 1-50, 2-10, 2-40. — Brez rizika. Zamen-
java dovoljena ali denar nazaj. — Privatnim naravnosti pošilja po povzetju c. in kr. dvorni dobavitelj
Jan Konrad, razpošiljalnica v Mostu št. 2385 (Češko).
Glavni katalog s 4000 slikami zastojin in poštne prosto.

Naznanilo prodaje.

Podpisani oskrbnik konkurzne mase **Karla Lenčeta na Laverol**
naznanja s tem, da se bode

dne 30. decembra 1912.

vršila na licu mesta na Laverol prodaja nekaterih v konkurzno maso spa-
dajočih, dosedaj še neprodanih premičnin. Prodajalo se bode mnogo pod ce-
nilno vrednostjo. Proda se pa:

nekaj velikih sodov, (Lagergebände, lege pri teh sodih, aparat
za žganje kuhali, kopališče, les in material itd.)

Začetek prodaje ob 8. zjutraj.

Ljubljana, dne 23. decembra 1912.

Dr. Ivan Tavčar,
kot oskrbnik konkurzne mase Karla Lenčeta.

St. 41739

4737

Razglas.

Podpisani mestni magistrat prepoveduje na podlagi sklepa občinskega
sveta z dne 5. avgusta 1887, št. 22 dež. zak., § 26 a, b,

promet tovornih in obloženih voz ter avtomobilov

čez Šentpetrski most,

ker obstoja nevarnost, da se most sesede.

Promet lahkih, neobloženih vozov je sicer dopusten, toda voziti je le korakoma.

Prestopki se bodo strogo kaznovali.

Mestni magistrat ljubljanski,

dne 21. decembra 1912.

Zupan: **dr. Ivan Tavčar l. r.**

Avstr. amerikan.
zaloge čevljev
Prešernova ul. 50.

12⁵⁰

16⁵⁰

Naši čevlji po kakovosti,
priležnosti in eleganci ::
prekose vsako konkurenco.

Zaloga slovitih „PALMA“
gumijevih podpetnikov.

